



VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

AKCIJSKI PLAN ZA PROVEDBU USTAVNOG ZAKONA O PRAVIMA NACIONALNIH MANJINA

Poglavlje 23. Pravosuđe i temeljna prava

Zagreb, 25. lipanj 2008.

U V O D

U Republici Hrvatskoj žive 22 nacionalne manjine od kojih je 19 organizirano u udruge. Nacionalna manjina u smislu Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina skupina je hrvatskih državljana čiji pripadnici su tradicionalno nastanjeni na teritoriju Republike Hrvatske, a njihovi članovi imaju etnička, jezična i/ili vjerska obilježja različita od drugih građana i vodi ih želja za očuvanjem tih obilježja.

Pravni okvir kojim su regulirana prava nacionalnih manjina čine:

- Ustav RH (NN 56/90., 8/98., 124/00., 41/01.);
- Ustavni zakon o pravima nacionalnih manjina iz 2002. (NN 155/02.);
- Zakon o odgoju i obrazovanju na jeziku i pismu nacionalnih manjina (NN 51/00.);
- Zakon o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina (NN 51/00., 56/00.);
- Zakon o izboru zastupnika u Hrvatski sabor (NN 116/99., 109/00., 53/03., 69/03);
- Zakon o izboru članova predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne samouprave) (NN 44/05.);
- Zakon o sudovima (NN 115/05., 16/07.);
- Zakon o državnom odvjetništvu (NN 55/01., 58/06., 16/07.).

Provedba Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina predstavlja ujedno i provedbu obveza iz međunarodnih ugovora, kojih je Republika Hrvatska stranka u prvom redu Okvirne konvencije o pravima nacionalnih manjina (NN-MU 14/97.) i Europske povelje o regionalnim ili manjinskim jezicima (NN-MU 18/97.), te drugih međunarodnih dokumenata kao što su Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima (NN-MU 12/93.), te Konvencija o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije (NN-MU 12/93.). Pored mnogostranih konvencija RH je sklopila bilateralne ugovore o zaštiti prava nacionalnih manjina s Italijom (NN-MU 15/97.), Mađarskom (NN-MU 8/95.), Makedonijom, Srbijom i Crnom Gorom (NN-MU 3/05.). Vlada Republike Hrvatske sklopila je Sporazum s Vladom Republike Češke o suradnji u području kulture, prosvjete i znanosti (NN-MU 6/02) koji se dijelom odnosi i na nacionalne manjine u obje države i Ugovor s Republikom Austrijom o suradnji u području kulture i obrazovanja.

U 2006. godini zakonodavni okvir je dodatno unaprijeđen te su donijeti zakonski propisi u skladu s kojima pripadnici nacionalnih manjina ostvaruju svoje pravo prednosti pri zapošljavanju u državnu službu odnosno pri imenovanju na pravosudne dužnosti.

Institucionalni okvir za ostvarivanje prava nacionalnih manjina čine sljedeća tijela:

- Sva ministarstva, a posebice Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, Ministarstvo kulture, Ministarstvo pravosuđa, Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija i Ministarstvo unutarnjih poslova
- Središnji državni ured za upravu
- Ured Vlade RH za nacionalne manjine
- Ured Vlade RH za ljudska prava
- Ured Vlade RH za ravnopravnost spolova
- Savjet za nacionalne manjine RH
- Vijeća i predstavnici nacionalnih manjina

Ustavni zakon o pravima nacionalnih manjina donesen je 2002. godine i njime su uspostavljeni novi standardi u ostvarivanju različitih prava s osnova manjinske pripadnosti. Ustavnim zakonom stvoreni su novi instituti (vijeća i predstavnici nacionalnih manjina, Savjet za nacionalne manjine). Ovi instituti osnovani su s ciljem potpunijeg sudjelovanja nacionalnih manjina u javnom životu Republike Hrvatske, a osobito radi razmatranja i predlaganja uređivanja i rješavanja pitanja u vezi s ostvarivanjem i zaštitom prava nacionalnih manjina. Stvorene su također i zakonske pretpostavke kako bi se osigurala puna primjena Ustavnog zakona.

U dosadašnjoj petogodišnjoj primjeni Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina dostignuta je visoka razina normativnih prava o zaštiti nacionalnih manjina, kao i jasna politička volja za njegovu potpunu primjenu u praksi. Najmanje jednom godišnje Vlada Republike Hrvatske podnosi Hrvatskom saboru izvješće o provođenju Ustavnog zakona i o utrošku sredstava koja se u državnom proračunu osiguravaju za potrebe nacionalnih manjina. Praćenje provedbe Ustavnog zakona ujedno se razmatra kroz redovite stručne skupove na kojima se analizira provedba Ustavnog zakona na svim područjima, te se predlažu mjere za unaprjeđenje njegove provedbe. Navedeni stručni skupovi pokazali su da se pripadnici nacionalnih manjina u svakodnevici još susreću s problemima i poteškoćama vezanim za provođenje dijela prava propisanih Ustavnim zakonom o pravima nacionalnih manjina u dijelu lokalne i područne (regionalne) samouprave. Upravo s ciljem potpune provedbe Ustavnog zakona Vlada RH je odlučila donijeti ovaj Akcijski plan.

Unatoč pozitivnom stavu Vlade Republike Hrvatske uočen je nedostatak političke volje u nekim jedinicama lokalne samouprave i nekim drugim područjima da se dosljedno provedu odredbe Ustavnog zakona. Izvješća koja Vlada podnosi Saboru o provođenju Ustavnog zakona, analize i zaključci stručnih skupova o toj temi i drugi oblici praćenja ostvarivanja manjinskih prava u RH ukazuju na zaključak kako se

pripadnici manjina susreću s poteškoćama i kršenjem njihovih prava garantiranih Ustavnim zakonom i drugim zakonima i propisima. Posebne teškoće su uočene na područjima povratka. Upravo radi navedenih teškoća i potrebe poduzimanja posebnih mjera kako bi se prava pripadnika manjina ostvarivala bez otpora i zapreka, Vlada RH donosi ovaj Akcijski plan.

Akcijski plan za provedbu Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina nastaje kao rezultat težnje da se još kvalitetnije i potpunije ostvaruju sva prava nacionalnih manjina zajamčena Ustavnim zakonom o pravima nacionalnih manjina. Stoga su u ovom dokumentu utvrđena područja za koja je, kroz petogodišnju praksu u primjeni Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina, utvrđeno da je potrebno uložiti dodatne napore u ostvarivanju zajamčenih prava pripadnika nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj.

Akcijski plan je podijeljen na slijedeća poglavlja:

- I.** Službena i javna uporaba jezika i pisma nacionalnih manjina,
- II.** Odgoj i obrazovanje na jeziku i pismu nacionalnih manjina,
- III.** Uporaba znamenja i simbola nacionalnih manjina
- IV.** Kulturna autonomija
- V.** Pravo na očuvanje svoje vjere, te na osnivanje vjerskih zajednica zajedno s drugim pripadnicima te vjere
- VI.** Pristup sredstvima javnog priopćavanja,
- VII.** Samoorganiziranje i udruživanje radi ostvarivanja zajedničkih interesa
- VIII.** Zastupljenost pripadnika nacionalnih manjina u tijelima državne uprave, pravosudne uprave, te tijelima uprave jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave,
- IX.** Sudjelovanje nacionalnih manjina u javnom životu putem vijeća i predstavnika nacionalnih manjina,
- X.** Zaštita od svake djelatnosti koja ugrožava, ostvarivanje prava i sloboda pripadnika nacionalnih manjina- Razvijanje tolerancije prema različitosti i suzbijanje diskriminacije.
- XI.** Nacionalni program za Rome i Akcijski plan Desetljeća za uključivanje Roma 2005. – 2015.

Svako od navedenih područja sastoji se od: kratkog prikaza dosadašnjeg ostvarivanja konkretnog prava, te poteškoćama u ostvarivanju pojedinih prava na nekim područjima, planirane mjere za unapređenje stanja u pojedinom području, tijela zaduženog za njihovu provedbu, kao i sredstva neophodna za realizaciju navedenih mjera.

Ostvarivanje prava i sloboda nacionalnih manjina zajamčenih Ustavom, Ustavnim zakonom i posebnim zakonima nadziru tijela državne uprave u pitanjima iz svog djelokruga. Vlada Republike Hrvatske usklađuje rad tijela državne uprave u primjeni zakona koji uređuju pitanja od značenja za nacionalne manjine. U sklopu redovitog godišnjeg izvještavanja, u izvještaju za 2008. godinu, podnijet će se izvješće i o provedbi ovog Akcijskog plana. Od donošenja Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina do danas, Vlada Republike Hrvatske se zalaže za što potpuniju primjenu svih odredbi Ustavnog zakona odnosno za cjelovito ostvarivanje svih prava koja je Republika Hrvatska pripadnicima nacionalnih manjina osigurala donošenjem toga Zakona.

Nužno je pojačati odgovornost državnih tijela u praćenju, usklađivanju i kontroli ostvarivanja prava pripadnika nacionalnih manjina utvrđenih Ustavom, Ustavnim zakonom i drugim propisima.

Prilikom izvještavanja Vlade Republike Hrvatske o provedbi Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina, nužno je konkretno ukazati na poteškoće do kojih dolazi u provedbi pojedinih odredbi uz prijedloge mjera za uklanjanje tih problema.

Sredstva iz državnog proračuna Republike Hrvatske za ostvarivanje prava nacionalnih manjina kontinuirano se povećavaju te su sa 31 milijun HRK 2003. godine porasla na 84 milijuna 2006. godine. Podaci pokazuju da je Republika Hrvatska od 2003. do 2006. godine, za potrebe nacionalnih manjina povećala sredstva za 271%, što predstavlja značajno povećanje. Slijedi prikaz sredstava utrošenih iz državnog proračuna Republike Hrvatske po godinama.

GODINA	2003	2004	2005	2006
HRK	31.191.809	40.030.833	45.030.919	84.650.270,33

O ostvarenom napretku RH u ostvarivanju prava nacionalnih manjina svjedoči i mišljenje Savjetodavnog odbora Vijeća Europe u vezi s Drugim izvješćem Vlade RH o provođenju Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina. Vijeće Europe je prepoznalo visoke standarde koje je RH ugradila u zakonodavni okvir.

Pozitivna je činjenica da su zastupnici nacionalnih manjina u Hrvatskom saboru sastavni dio vladajuće većine, te da participiraju u državnim dužnostima. To ukazuje da Vlada ima respekt prema položaju i potrebama manjinskih zajednica, ali i da manjinski zastupnici žele aktivno sudjelovati u stvaranju pozitivne atmosfere u hrvatskom društvu pa i na korist manjinskih zajednica. Prilikom popisa stanovništva, jedan dio

pripadnika nacionalnih manjina izjasnio se kao Muslimani, što je vjerska a ne nacionalna pripadnost, dok su se drugi izjasnili kao Bošnjaci. S obzirom na to da je ta okolnost izazvala nezadovoljstvo među pripadnicima bošnjačke nacionalne manjine, Vlada Republike Hrvatske u narednom će razdoblju razmotriti mogućnosti za pronalaženje rješenja da se onim građanima koji su se izjasnili kao Muslimani omogući izjašnjavanje o nacionalnoj pripadnosti kako bi mogli koristiti sva prava koja su zajamčena pripadnicima nacionalnih manjina.

Od 2005. godine redovito se organiziraju okrugli stolovi o provedbi Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina na kojima sudjeluju zastupnici i predstavnici nacionalnih manjina, civilnog društva, tijela državne uprave RH te predstavnici relevantnih međunarodnih organizacija. Na navedenim skupovima pozdravljen je postignut napredak u unaprjeđenju prava nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj te su ocjenjene mjere koje Vlada Republike Hrvatske poduzima u provođenju Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina s ciljem stvarnog i potpunog uključivanja pripadnika nacionalnih manjina u javni, politički, kulturni i društveni život u Republici Hrvatskoj. Nadalje, Vlada RH je organizirala nekoliko tematskih stručnih skupova od kojih posebice treba izdvojiti Okrugli stol na temu „Provedba članka 22. Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina - Prijam u službu u državnoj upravi“ kako i niz okruglih stolova na temu vladine politike na području zapošljavanja nacionalnih manjina u pravosuđu. U organizaciji Ureda za nacionalne manjine i Savjetodavnog Odbora Vijeća Europe za provođenje Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina, redovito su organizirani seminari o provođenju Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina i to: 2004. godine u Cavtatu, 2005. godine u Splitu, 2006. u Peroju, te 2007. u Vukovaru.

Na seminarima je ukazano da, usprkos napretku koji je ostvaren, još uvijek postoje teškoće u provedbi pojedinih odredbi Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina, posebno na lokalnoj razini. Tijekom rasprave u Hrvatskom saboru, o Izvješću o provođenju Ustavnog zakona također je, posebice u matičnom Odboru za ljudska prava i prava nacionalnih manjina, naglašeno da su stvorene normativne pretpostavke za ostvarivanje prava nacionalnih manjina, ali da još uvijek postoji osjetna razlika u odnosu na ostvarivanje tih rješenja u praksi, te da je stoga u narednom razdoblju potrebno da sva nadležna tijela, kako na državnoj, tako i na lokalnoj i područno (regionalnoj), razini, pojačaju aktivnosti kako bi se politika manjinskih prava dosljedno provodila u praksi.

U narednom razdoblju Vlada će poduzeti daljnje mjere u cilju poticanja provođenja i nadzora nad provođenjem odredbi Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina na svim razinama. S tim ciljem je i izrađen ovaj Akcijski plan.

SLUŽBENA I JAVNA UPORABA JEZIKA I PISMA NACIONALNIH MANJINA

U Republici Hrvatskoj je sukladno članku 12. Ustava Republike Hrvatske u službenoj uporabi hrvatski jezik i latinično pismo, a u pojedinim lokalnim jedinicama uz hrvatski jezik i latinično pismo u službenu se uporabu može uvesti i drugi jezik te ćirilično ili koje drugo pismo pod uvjetima propisanim zakonom. Stavkom 4. članka 15. Ustava, jamči se pripadnicima svih nacionalnih manjina sloboda izražavanja nacionalne pripadnosti, slobodno služenje svojim jezikom i pismom i kulturna autonomija.

Zakonom o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj člankom 4 propisano je da se ravnopravna službena uporaba jezika i pisma nacionalnih manjina ostvaruje u skladu s odredbama Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina, Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina Vijeća Europe i ovoga Zakona pod sljedećim uvjetima:

1. kada pripadnici pojedine nacionalne manjine na području općine ili grada čine jednu trećinu stanovnika, u skladu s Ustavnim zakonom o pravima nacionalnih manjina, Okvirnom konvencijom za zaštitu nacionalnih manjina Vijeća Europe i ovim Zakonom,
2. kada je predviđena međunarodnim ugovorima kojih je Republika Hrvatska stranka, (na snazi su sporazumi s Italijom i Mađarskom, a u tijeku su novi pregovori s Srbijom i Crnom Gorom, budući da te države više nisu jedna cjelina).
3. kada su to statutom propisale općine i gradovi, u skladu s Ustavnim zakonom o pravima nacionalnih manjina, Okvirnom konvencijom za zaštitu nacionalnih manjina Vijeća Europe i ovim Zakonom,
4. kada to, u odnosu na rad svojih tijela, u samoupravnom djelokrugu, statutom propiše županija na čijem je području u pojedinim općinama i gradovima u ravnopravnoj službenoj uporabi jezik i pismo nacionalne manjine.

Napomena: Za ostvarivanje ravnopravne službene uporabe jezika i pisma nacionalne manjine na temelju stavka 1. točke 1. ovoga članka mjerodavni su podaci popisa stanovnika koji je neposredno prethodio uređivanju ovih pitanja statutom općine ili grada.¹

¹ Pregled jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u kojima je u uporabi jezik i pismo nacionalnih manjina nalazi se u prilogu

Službena i javna uporaba jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj uređena je člancima 9., 12. i 13. Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina, koji su razrađeni posebnim zakonima: Zakonom o uporabi jezika i pisma, Zakonom o odgoju i obrazovanju na jeziku i pismu nacionalnih manjina. Nadalje, uporabu jezika i pisma nacionalnih manjina razrađuju i posebni zakoni u pojedinim područjima kao što su Zakon o osobnoj iskaznici (NN 11/02. i 122/02.), Zakon o osobnom imenu (NN 69/92.) i svi postupovni zakoni: Zakon o kaznenom postupku (NN 110/97., 27/98., 58/99., 112/99., 58/02. i 143/02.), Zakon o parničnom postupku (NN 26/91., 53/91., 91/92., 112/99., 88/01., 117/03.) i Zakon o općem upravnom postupku (NN 53/91.). Unatoč uspostavljenom potpunom zakonodavnom okviru, u praksi je potrebno uložiti dodatne napore u trend porasta uporabe manjinskog jezika. Potrebno je poduzeti dodatne mjere radi poticanja pripadnika nacionalnih manjina na korištenje ovog prava.

Članak 9. Ustavnog zakona razrađen je Zakonom o osobnoj iskaznici. Primjena tog zakona pokazuje da pripadnici nekih nacionalnih manjina koriste pravo na izdavanje osobne iskaznice u većem broju u odnosu na pripadnike ostalih nacionalnih manjina. U tom smislu je potrebno provesti i edukaciju kako potencijalnih korisnika pripadnika nacionalnih manjina, tako i službenika koji rade na poslovima izdavanja osobnih iskaznica te provesti promidžbenu kampanju kako bi se i na te načine potaklo pripadnike nacionalnih manjina na korištenje ovog prava. Prema podacima Ministarstva unutarnjih poslova, tijekom 2006. godine pripadnicima nacionalnih manjina izdan je sljedeći broj osobnih iskaznica na jeziku i pismu nacionalne manjine: talijanska nacionalna manjina – 2913, mađarska nacionalna manjina – 36, srpska nacionalna manjina – 34, češka nacionalna manjina – 1. tijekom 2007. godine pripadnicima nacionalnih manjina izdan je sljedeći broj osobnih iskaznica na jeziku i pismu nacionalne manjine: talijanska nacionalna manjina – 2561, mađarska nacionalna manjina – 42, srpska nacionalna manjina – 66, češka nacionalna manjina – 1. Pripadnici nacionalnih manjina nisu dovoljno informirani o ovom pravu ili postoje neki drugi razlozi za nedovoljno korištenje toga prava. Stoga je potrebno stvoriti pozitivnije ozračje kako bi se potaklo pripadnike nacionalnih manjina na korištenje prava na osobne iskaznice na jeziku i pismu nacionalnih manjina.

Odredbom Zakona o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj propisano da se ne mijenjaju niti ukidaju prava na uporabu jezika i pisma nacionalnih manjina stečena prema ranijim propisima kojim se uređivala uporaba jezika i pisma nacionalnih manjina.

Ustavnim zakonom o pravima nacionalnih manjina, u članku 12., propisano je da se ravnopravna službena uporaba jezika i pisma kojim se služe pripadnici nacionalne manjine ostvaruje na području jedinice lokalne samouprave kada pripadnici pojedine nacionalne manjine čine najmanje trećinu stanovnika takve jedinice. Ravnopravna službena uporaba jezika i pisma kojim se služe pripadnici nacionalne manjine ostvaruje se, kako je navedeno i kada je to predviđeno međunarodnim ugovorima koji, sukladno Ustavu Republike Hrvatske, čine dio unutarnjeg pravnog poretka Republike Hrvatske i kada je to propisano statutom jedinice lokalne samouprave ili statutom jedinice područne (regionalne) samouprave u skladu s odredbama posebnog zakona o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj.

U postupku odlučivanja pred Ustavnim sudom je prijedlog za ocjenu ustavnosti i zakonitosti Statutarne odluke Grada Daruvaru o pojedinim odredbama kojima je Grad Daruvar uredio uporabu češkog jezika i pisma na svom području.

Ostali uvjeti, slijedom odredbe stavka 3., članka 12., Ustavnog zakona, kao i način službene uporabe jezika i pisma kojim se služe pripadnici nacionalne manjine u predstavničkim i izvršnim tijelima i u postupku pred tijelima državne uprave prvog stupnja, u postupku pred sudbenim tijelima prvog stupnja, u postupcima koje vode Državno odvjetništvo i javni bilježnici, te pravne osobe koje imaju javne ovlasti, uređuju se posebnim zakonom o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina.

Zakonom o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj uređuju se uvjeti službene uporabe jezika i pisma nacionalnih manjina kojima se osigurava ravnopravnost s hrvatskim jezikom i latiničnim pismom. Pri tome je važno napomenuti da se Zakonom o uporabi jezika i pisma ne mijenjaju niti ukidaju prava pripadnika nacionalnih manjina stečena na temelju međunarodnih ugovora kojih je Republika Hrvatska stranka, niti prava stečena prema propisima koji su se primjenjivali do stupanja na snagu ovoga Zakona.

Posebno je člankom 18. Zakona o uporabi jezika i pisma uređeno da tijela državne uprave prvog stupnja, ustrojstvene jedinice središnjih tijela državne uprave koje postupaju u prvom stupnju, sudbena tijela prvog stupnja, državna odvjetništva, javni bilježnici i pravne osobe koje imaju javne ovlasti te koje imaju svoje urede i ispostave u općinama, gradovima i županijama u kojima je u službenoj uporabi pored hrvatskog jezika i latiničnog pisma i jezik i pismo nacionalne manjine, na hrvatskom jeziku i latiničnom pismu, a na zahtjev građana, dvojezično ili višejezično:

1. izdaju javne isprave,
2. tiskaju obrasce koji se koriste u službene svrhe,
3. ispisuju tekst pečata i žigova u istoj veličini slova,
4. ispisuju natpisne ploče,
5. ispisuju zaglavlja akata istom veličinom slova.

Zapažen je trend smanjenja korisnika manjinskih jezika u sudskim i upravnim postupcima. Mali broj pripadnika nacionalnih manjina koristi se ovim pravom, a u samoj primjeni ponekad dolazi do nejasnoća. Stoga je ocijenjeno potrebnim poduzeti dodatne mjere radi poticanja pripadnika nacionalnih manjina na korištenje ovog prava, kao i radi afirmacije korištenja manjinskih jezika u pojedinim postupcima i uklanjanja određenih problema pri provedbi zakonskih odredbi.

Stoga je potrebno u predstojećem razdoblju poduzeti aktivnosti na podizanju svijesti javnosti o mogućnostima i načinima uporabe manjinskih jezika u upravnim i pravosudnim tijelima.

Radi daljnjeg unaprjeđenja prava pripadnika nacionalnih manjina na uporabu manjinskog jezika i pisma, mjere sadržane u ovom Akcijskom planu imaju za cilj motivirati i potaknuti pripadnike nacionalnih manjina na konzumiranje navedenog prava uz istovremeno provođenje mjera kojim će se osigurati službena uporaba manjinskim jezika u svim općinama i gradovima koji su u obvezi osigurati pravo nacionalnih manjina na službenu uporabu jezika i pisma nacionalnih manjina. Istovremeno se pojačava provedba nadzora nad primjenom propisa kojima se uređuje ovo pitanje, posebice u onim općinama i gradovima koji su pravo na službenu uporabu jezika i pisma nacionalnih manjina nepotpuno primjenjivali.

Službena i javna uporaba jezika i pisma nacionalnih manjina

OCJENA: Unatoč uspostavljenom zakonodavnom okviru i dobroj praksi koju ostvaruju pretežito pripadnici tradicionalno organiziranih nacionalnih manjina u provedbi ovih propisa potrebno je uložiti dodatne napore kako bi pripadnici dijela novije organiziranih nacionalnih manjina koji za to pokazuju interes mogli ostvarivati prava koja su im osigurana Ustavnim zakonom o pravima nacionalnih manjina.

Cilj: Puna primjena članaka 9., 12. i 13 . Ustavnog zakona, posebice na područjima jedinica lokalne i područne samouprave
Povećati broj korisnika prava na uporabu jezika i pisma nacionalnih manjina i poticati ih na ostvarivanje prava

1. SLUŽBENA I JAVNA UPORABA JEZIKA I PISMA NACIONALNIH MANJINA	NOSITELJ	ROK ZA IZVRŠENJE	SREDSTVA U KUNAMA
1.1. Provedba nadzora nad zakonitošću rada i akata tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u onim jedinicama koje su sukladno Ustavnom zakonu obvezne osigurati pravo nacionalnih manjina na uporabu manjinskog jezika i pisma	Središnji državni ured za upravu	2008.	
1.1.1. Provedba nadzora statuta jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u onim jedinicama koje su sukladno Ustavnom zakonu obvezne osigurati pravo nacionalnih manjina na uporabu manjinskog jezika i pisma	Središnji državni ured za upravu	2008.	Dodatna sredstva nisu potrebna
1.1.2. Unaprjeđenje sustava praćenja i analiziranja stanja o službenoj i javnoj uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u predstavničkim i izvršnim tijelima lokalnih jedinica, u postupku pred tijelima državne uprave prvog stupnja, te pred pravnim osobama koje imaju javne ovlasti	Središnji državni ured za upravu, tijela državne uprave u čiji djelokrug ulaze poslovi koje obavljaju pravne osobe s javnim ovlastima	2008.	10 000

1. SLUŽBENA I JAVNA UPORABA JEZIKA I PISMA NACIONALNIH MANJINA	NOSITELJ	ROK ZA IZVRŠENJE	SREDSTVA U KUNAMA
1.1.3. Edukacija članova poglavarstva, te lokalnih službenika o službenoj i javnoj uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina na razini lokalnih jedinica	Središnji državni ured za upravu, Akademija lokalne demokracije	III- IV. kvartal 2008.	50 000
1.1.4. Organizacija 4 regionalna seminara, o pravu pripadnika nacionalnih manjina na ravnopravnu službenu uporabu jezika i pisma s ciljem unaprjeđenja ostvarivanja prava, motiviranja i poticanja pripadnika nacionalnih manjina na korištenje prava	Središnji državni ured za upravu, Ured za nacionalne manjine, Savjet za nacionalne manjine	2008.	200 000
1.1.5. Izrada naputaka za osiguravanje učinkovite primjene Zakona o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u RH u radu pravnih osoba s javnim ovlastima, i provedba upravnog nadzora	Središnja tijela državne uprave u čiji djelokrug ulaze poslovi koje obavljaju pojedine pravne osobe s javnim ovlastima	III. – IV. kvartal 2008.	Dodatna sredstva nisu potrebna
1.2. Informiranje javnosti posebnim brošurama i drugim promidžbenim materijalima u tijelima državne uprave prvog stupnja, i pravosudnim tijelima koja su dužna provoditi Zakon o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u RH o načinu na koji stranke mogu ostvariti pravo na uporabu manjinskog jezika u postupcima koji se vode pred tim tijelima	Ministarstvo pravosuđa (UEU), Ministarstvo unutarnjih poslova i druga tijela državne uprave u svom djelokrugu	IV. kvartal 2008.	67 000
1.3. Provedba 4 inspekcijska nadzora na područjima županijskih sudova u Osijeku, Bjelovaru, Šibeniku i Puli o primjeni Zakona o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj pred pravosudnim tijelima	Ministarstvo pravosuđa (OKP)	III. i IV. kvartal 2008.	Dodatna sredstva nisu potrebna

1. SLUŽBENA I JAVNA UPORABA JEZIKA I PISMA NACIONALNIH MANJINA	NOSITELJ	ROK ZA IZVRŠENJE	SREDSTVA U KUNAMA
1.4. Uspostava evidencije predmeta koji su vođeni ili su mogli biti vođeni na manjinskom jeziku (a stranka je to pravo odbila) u svim prvostupanjskim pravosudnim tijelima koja su dužna postupati na manjinskom jeziku	Ministarstvo pravosuđa (OKP)	IV. kvartal 2008.	5 000
1.5. Statističko praćenje broja i vrste sudskih postupka vođenih na pojedinom manjinskom jeziku i pismu	Ministarstvo pravosuđa (OKP)	III. kvartal 2008 za područje 8 sudova koje obuhvaća početak primjene ICMS-a IV kvartal 2009 proširenje na još 66 sudova	Sredstva osigurana kroz projekt
1.6. Organiziranje savjetovanja s predsjednicima sudova o provedbi Zakona o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u RH	Ministarstvo pravosuđa u suradnji s Pravosudnom akademijom	IV. kvartal 2008.	45 000

POGLAVLJE II.

ODGOJ I OBRAZOVANJE NA JEZIKU I PISMU NACIONALNIH MANJINA

Pripadnici nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj ostvaruju pravo na obrazovanje na jeziku i pismu nacionalne manjine temeljem Ustava, članka 11. Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina i Zakona o obrazovanju na jeziku i pismu nacionalnih manjina.

Kroz postojeći zakonski okvir pravo na obrazovanje pripadnika nacionalnih manjina manjine ostvaruju u jednom od 3 modela:

- Model A - cjelokupna nastava izvodi se na jeziku i pismu nacionalne manjine uz obvezno učenje hrvatskog jezika u istom broju sati kao i materinskog jezika. Nastavu po modelu A imaju talijanska, srpska, mađarska i češka nacionalna manjina, a cjelokupna nastava se izvodi na jeziku i pismu nacionalne manjine uz obvezno učenje hrvatskoga jezika, a tim modelom obuhvaćeno je 4.526 učenika.
- Model B – nastava se izvodi na hrvatskom jeziku i pismu nacionalne manjine, tzv. dvojezična nastava. Na hrvatskom jeziku sluša se prirodna skupina predmeta, a na jeziku i pismu nacionalne manjine društvena skupine, odnosno nacionalna grupa predmeta. Ova nastava izvodi se u ustanovi s nastavom na hrvatskom jeziku, ali u posebnim razrednim odjelima. Nastavu po modelu B imaju mađarska i češka nacionalna manjina, a obuhvaća 63 učenika.
- Model C – učenje jezika i kulture nacionalnih manjina tzv. njegovanje jezika i kulture posebni je program koji obuhvaća nastavu iz jezika i književnosti nacionalne manjine, povijesti, zemljopisa, glazbene i likovne kulture. Njegovanje se realizira kroz nastavne predmete od 5 školskih sati tjedno dok je cjelokupni program na hrvatskom jeziku. Nastava po tom modelu obuhvaća 2.317 učenika srpske, slovačke, češke, mađarske, rusinske, albanske, austrijske, njemačke i makedonske nacionalne manjine.

Ukupni broj polaznika u programima odgoja i obrazovanja na jeziku i pismu nacionalnih manjina

Manjine	2006.			
	broj učenika / polaznika	Broj ustanova	Broj razreda / skupina	Broj učitelja
Česi	931	24	69	73
Mađari	1.324	31	40	130
Slovaci	505	7	39	6
Srbi	4.052	51	298	628
Talijani	3.143	39	203	495
Makedonci	23	2	2	2
Nijemci i Austrijanci	68	1	7	7
Rusini	42	1	6	2
Ukrajinci	28	1	2	1
SVEUKUPNO	10.037	157	666	1.343

Predškolski odgoj i naobrazba

Manjine PO-DV	2006.			
	broj djece	Broj DV	Broj Skupina	Broj odgoj.
Mađari -A-	178	7	8	11
Mađari -C-	20	1	1	1
Česi	139	2	5	11
Srbi	350	4	15	27
Talijani	845	18	39	80
UKUPNO	1.532	32	68	130

Ukupni broj polaznika u osnovnoškolskom obrazovanju

Manjine MODEL A	2006.			
	broj učenika	Broj OŠ	Broj r.odjela	Broj učitelja
Česi	311	3	18	34
Mađari	276	5	36	71
Srbi	2.301	18	168	369
Talijani	1523	17	98	263
UKUPNO	4.411	43	320	737

Manjine MODEL B	broj učenika	Broj OŠ	Broj r.odjela	Broj učitelja
Mađari	13	1	1	2
UKUPNO	13	1	1	2

Manjine MODEL C	broj učenika	Broj OŠ	Broj skupina	Broj učitelja

Česi	431	13	42	11
Mađari	759	15	82	11
Srbi	461	21	38	29
Slovaci	505	7	39	6
Makedonci	23	2	2	2
Nijemci i Austr.	68	1	7	7
Ukrajinci	28	1	1	1
Rusini	42	1	1	1
UKUPNO	2.317	61	212	62
SVEUKUPNO	6.741	104	533	801

Srednjoškolsko obrazovanje

Manjine MODEL A	2006.			
	broj učenika	Broj SŠ	Broj r.odjela	Broj učitelja
Mađari	71	1	10	26
Srbi	940	8	66	183
Talijani	775	4	66,5	137
UKUPNO	1.786	13	142,5	346

Manjine MODEL B	2006.			
	broj učenika	Broj SŠ	Broj r.odjela	Broj učitelja
Česi	50	1	4	10
UKUPNO	50	1	4	10

Manjine MODEL C	2006.			
	broj učenika	Broj SŠ	Broj skupina	Broj učitelja
Mađari	7	1	1	1
Ukupno:	7	1	1	1
Ukupno: A,B,C	1.843	15	147	357

1. Za djecu koja nisu obuhvaćena obrazovanjem po modelima A, B ili C organizira se nastava na daljinu tzv. dopisno-konzultativna nastava, te ljetne i zimske škole. Ljetnu ili zimsku školu u školskoj godini 2006/07. pohađali su učenici pripadnici bugarske, crnogorske, češke, mađarske, makedonske, rusinske i ukrajinske, slovačke i srpske nacionalne manjine. U sustav obrazovanja na daljinu, budući je to novi oblik obrazovanja:
 - u 2007. godini bilo je uključeno 50 učenika,
 - dok je ove 2008. godine uključeno 150 učenika

U sustavu predškolske djelatnosti u 2006. godini bilo je u 30 predškolskih ustanova ukupno 1.520 djece predškolske dobi pripadnika nacionalnih manjina. (od toga 815 pripadnika talijanske nacionalne manjine, 168 pripadnika mađarske nacionalne manjine, 398 pripadnika srpske nacionalne manjine i 139 pripadnika češke nacionalne manjine. U sustav predškolskog obrazovanja bilo je ukupno i 636 pripadnika romske nacionalne manjine, dok je programom predškole pri osnovnim školama obuhvaćeno 459 djece pripadnika romske nacionalne manjine

U sustavu osnovnoškolskog odgoja i obrazovanja u 109 osnovnih škola u školskoj godini 2006./07. bilo je uključeno 6.856 učenika u svim modelima obrazovanja na jeziku i pismu. U školskoj godini 2005./06. u sustavu osnovnoškolskog odgoja i obrazovanja bilo je uključeno 1.013 učenika pripadnika romske nacionalne manjine, a u 2006./07. 3.010 učenika.

U sustavu srednjoškolskog obrazovanja u školskoj godini 2006./07. bilo je upisano 1.969 učenika/ca s nastavom na češkom, mađarskom, srpskom i talijanskom jeziku. Broj upisanih romskih učenika u prve razrede trogodišnjih srednjih škola u školskoj godini 2005./06. bilo je 14, a u školskoj godini 2006./07. ukupno 58 učenika.

Na visokim učilištima pripadnici nacionalnih manjina prate nastavu na hrvatskom jeziku. Sveučilište u Rijeci, Visoka učiteljska škola u Puli, godinama ustrojava studije za talijansku nacionalnu manjinu, a Učiteljska akademija Sveučilišta u Zagrebu ustrojava razrednu nastavu sa srpskim jezikom. Na visokim učilištima u Republici Hrvatskoj studira 11 studenata/ica koji se deklariraju kao Romi, a kojima Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa osigurava financijsku potporu kao poticaj za uspješan završetak studija. Na visokoj učiteljskoj školi u Puli organiziran je studij razredne nastave i predškolskog odgoja i obrazovanja za pripadnike talijanske nacionalne manjine. U akademskoj godini 2006/07. bilo je uključeno 30 studenata.

U Državnom proračunu za 2006. godinu za potrebe obrazovanja pripadnika nacionalnih manjina na aktivnosti Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa osigurano je 26.643.426,77 kn i to:

- za potrebe tiskanja i prevođenja udžbenika, priručnika i knjiga, programe ljetnih i zimskih škola, Nastavu na daljinu, tzv dopisno-konzultativnu nastavu, posebnih programa za Rome, programe seminara i usavršavanja učitelja i nastavnika u Republici Hrvatskoj matičnim zemljama i programe predškolskog odgoja i predškole – iznos od 6.337.669,84 kn;
- Za plaće učitelja materinskog jezika u osnovnim i nastavnika u srednjim školama u nastavi na jeziku i pismu nacionalnih manjina (model A) za plaće učitelja koji provode obrazovanje manjina po modelu C (tzv. njegovanje jezika i kulture) te plaće za savjetnike koji prate nastavu na jeziku i pismu nacionalnih manjina – iznos od 17.278.466,93 kn.
Napomena: U ovom iznosu nisu uračunate plaće za predmete koji se izvode u školama na jeziku i pismu manjina.
- Za rad predškolskih ustanova u kojima su obuhvaćena djeca pripadnici nacionalnih manjina, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa sukladno članku 50. Zakona o predškolskom odgoju i naobrazbi izdvojilo je iznos od 1.500.000,00 kn.
- za plaće 15. suradnika u nastavi (romskih pomagača) sukladno Nacionalnom programu za Rome- iznos od 790.290,00 kn
- za potrebe izrade ispitnih kataloga, prevođenje pitanja za potrebe provođenja nacionalnih ispita na jeziku i pismu nacionalnih manjina (češki, mađarski, srpski i talijanski) iznos od 737. 000,00 kn.

U 2008. godini očekuje se povećanje financijskih sredstava za potrebe nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj.

Kroz obrazovni sustav ukazalo se da pripadnici romske nacionalne manjine, zbog svog specifičnog položaja imaju pojačanu potrebu za uključivanje romske nacionalne manjine u predškolski sustav obrazovanja, kako bi se lakše uključili u redoviti obrazovni sustav, potrebno je povećati edukaciju o ljudskim pravima i poticati stvaranje pozitivnog ozračja.

Teme demokratskog građanstva, kulturna različitost i snošljivost poučavaju se kroz obvezne predmete i odgojno-obrazovne sadržaje u osnovnoj i srednjoj školi. U srednjoškolskom obrazovanju ljudska se prava poučavaju kroz etiku, politiku i gospodarstvo te sociologiju. (Napomena- prikaz edukacije o ljudskim pravima u prilogu je Akcijskog plana).

Sve škole u Republici Hrvatskoj mogu slobodno odabrati izvannastavne i dopunske aktivnosti u kojima se, između ostalog, promiče i odgoj za demokraciju. U svom radu svaka škola može ostvariti i projekte u kojima uz učitelje sudjeluju i predstavnici civilnog društva. Za programe i projekte udruga u okviru izvaninstitucionalnog odgoja i obrazovanja u području zaštite i promicanja ljudskih prava u školskoj godini 2006./07. Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa izdvojilo je 1.630.000,00 kuna.

U sklopu Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu djeluje i Istraživačko-obrazovni centar za ljudska prava čija je svrha promicanje interdisciplinarnih istraživanja i obrazovanja za ljudska prava, demokratsko građanstvo, kulturni pluralizam na svim razinama odgoja i obrazovanja u Hrvatskoj. Time se želi istaknuti ključna uloga obrazovanja u razvoju građanstva i kvalitetnog sudjelovanja u demokratskom

društvu. U tijeku je osnivanje poslijediplomskog studija koji bi omogućio osposobljavanje kadrova na visokoškolskim institucijama za obrazovanje za ljudska prava.

Odgoj i obrazovanje na jeziku i pismu nacionalnih manjina

OCJENA: Na području odgoja i obrazovanja na jeziku i pismu nacionalnih manjina u RH postignut je najveći mogući stupanj provedbe Ustavnog zakona kod tradicionalno organiziranih manjina. U odnosu na novije organizirane nacionalne manjine postignut je visok stupanj obrazovanja učenika po A modelu (nastava u cijelosti na jeziku i pismu nacionalnih manjina), dok se manje koristi model C (učenje jezika i kulture)

Cilj: Potpuna primjena članka 11. Ustavnog zakona za sve manjine koje za to iskažu interes, te osigurati pretpostavke za dosljednu primjenu Zakona o obrazovanju na jeziku i pismu nacionalnih manjina

2. ODGOJ I OBRAZOVANJE NA JEZIKU I PISMU NACIONALNIH MANJINA	NOSITELJ	ROK ZA IZVRŠENJE	SREDSTVAU KUNAMA
2.1. Organizirati, razraditi i provoditi model osposobljavanja učitelja i nastavnika koji izvode nastavu na jeziku i pismu nacionalnih manjina	Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa	2009.	600 000
2.2. Organizirati okrugle stolove na temu obrazovanja na jeziku i pismu nacionalnih manjina	Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa	2008.	100 000
2.3. Provoditi obrazovne programe u osnovnim i srednjim školama o ljudskim pravima i pravima nacionalnih manjina	Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa	2008.	

2. ODGOJ I OBRAZOVANJE NA JEZIKU I PISMU NACIONALNIH MANJINA	NOSITELJ	ROK ZA IZVRŠENJE	SREDSTVAU KUNAMA
2.4. Organizirati stručnu raspravu o uključivanju sadržaja vezanih uz identitet i kulturu nacionalnih manjina u nastavne programe	Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, Ured za nacionalne manjine i Savjet za nacionalne manjine	2008.	100.000
2.5. Informiranje djece i roditelja o mogućnostima pohađanja nastave na jeziku i pismu nacionalnih manjina (po svim modelima A, B, C, te dopisna nastava)	Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa	2008.	100.000
2.6. Povećati obuhvat romske djece u predškolskom odgoju i redovnom obrazovnom sustavu sukladno Akcijskom planu Desetljeća za uključivanje Roma 2005. – 2015.	Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa	2008.	Vidjeti mjeru 11.2.
2.7. Osigurati udžbenike za nastavi na jeziku i pismu nacionalnih manjina u okviru provođenja programa besplatnih udžbenika na teritoriju čitave RH	Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa i Agencija za odgoj i obrazovanje	2008.	3 000 000
2.8. Donijeti potrebne propise i uskladiti postojeće s Ustavnim zakonom o pravima nacionalnih manjina i Zakonom o odgoju i obrazovanju na jeziku i pismu nacionalnih manjina	Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa	2008.	40 000

2. ODGOJ I OBRAZOVANJE NA JEZIKU I PISMU NACIONALNIH MANJINA	NOSITELJ	ROK ZA IZVRŠENJE	SREDSTVAU KUNAMA
2.9. Donijeti odgovarajuće nastavne planove i programe za sve modele nastave na jeziku na jeziku i pismu nacionalnih manjina (A, B, C model)	Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa	2008.	300 000
2.10. Osigurati savjetnike za praćenje nastave na jeziku i pismu nacionalnih manjina (rusinskom ukrajinskom, te srpskom za model C)	Agencija za odgoj i obrazovanje i Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa	2008.	
2.11. Poticanje i omogućavanje učenicima u srednjim školama na školovanje po modelu C (učenje jezika i kulture) posebice (za srpsku, slovačku, rusinsku i ukrajinsku nacionalnu manjinu)	Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa		100 000
2.12. Osigurati sufinanciranje rada Centra za učenje na daljinu i opremanje kompjuterskom opremom 3 podružnice (srpska, makedonska i druge zainteresirane nacionalne manjine)	Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa	2008.	650 000
2.13. Uskladiti statute osnovnih škola s Zakonom o odgoju i obrazovanju na jeziku i pismu nacionalnih manjina	Osnivači škola i Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa	2008.	
2.14. Registrirati manjinske osnovnoškolske ustanove u skladu sa zakonskim propisima (za srpsku manjinu na području Osječko-baranjske i Vukovarsko-srijemske županije)	Osnivači škola i Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa	2008.	

POGLAVLJE III

UPORABA ZNAMENJA I SIMBOLA NACIONALNIH MANJINA

U Republici Hrvatskoj je prema odredbama Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina slobodna uporaba znamenja i simbola nacionalnih manjina i obilježavanje praznika nacionalnih manjina. Uz službenu uporabu znamenja i simbola Republike Hrvatske nacionalne manjine mogu isticati odgovarajuće znamenje i simbole nacionalnih manjina. Kada se izvodi himna i/ili svečana pjesma nacionalne manjine, obvezatno se prije nje izvodi himna Republike Hrvatske. Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave dužne su statutom propisati službenu uporabu i način korištenja zastave i simbola nacionalnih manjina.

OCJENA: U dosadašnjoj praksi upotrebe znamenja i simbola nacionalnih manjima pokazalo se da među predstavnicima nacionalnih manjina postoji nedovoljna upućenost o načinu ostvarivanja prava na upotrebu znamenja i simbola nacionalnih manjima.

3.UPORABA ZNAMENJA I SIMBOLA NACIONALNIH MANJINA	NOSITELJ	ROK ZA IZVRŠENJE	SREDSTVA U KUNAMA
3.1. Edukacija vijeća i predstavnika nacionalnih manjina, i udruga nacionalnih manjina o načinu ostvarivanja prava na uporabu znamenja i simbola nacionalnih manjina	Savjet za nacionalne manjine	2008.	40 000

KULTURNA AUTONOMIJA NACIONALNIH MANJINA

Pravo na kulturnu autonomiju pripadnika nacionalnih manjina propisano je člancima 15. i 16. Ustavnog zakona. Pripadnici nacionalnih manjina radi očuvanja, razvoja, promicanja i iskazivanja svog nacionalnog i kulturnog identiteta mogu osnivati udruge, zaklade i fundacije te ustanove za obavljanje djelatnosti javnog priopćavanja, kulturne, izdavačke (nakladničke), muzejske, arhivske, knjižnične i znanstvene djelatnosti. Republika Hrvatska, jedinice lokalne samouprave i područne (regionalne) samouprave sukladno svojim mogućnostima, financiraju djelovanje institucija. Pripadnici nacionalnih manjina, njihove udruge i vijeća nacionalnih manjina odnosno predstavnici nacionalnih manjina slobodno održavaju veze s narodom s kojim dijele ista etnička, jezična, kulturna i/ili vjerska obilježja, te s pravnim osobama sa sjedištem na području države tog naroda koje obavljaju djelatnosti odgoja i obrazovanja, znanosti, kulture, nakladničke (izdavačke) i humanitarne djelatnosti.

Udruge pripadnika nacionalnih manjina i vijeća nacionalnih manjina odnosno predstavnici nacionalnih manjina mogu od tijela države naroda s kojim dijele obilježja i od pravnih osoba te države primati bez plaćanja carine novine, časopise, knjige, filmove, videokasete, nosače zvuka, u ograničenom broju primjeraka, koje koriste za svoje potrebe, i mogu ih, bez plaćanja naknade, dijeliti pripadnicima nacionalne manjine.

Kulturna autonomija

Kulturna autonomija nacionalnih manjina ostvaruje se u punom opsegu i za ostvarivanje prava na očuvanje kulture putem financiranja rada udruga i kulturno umjetničkih društava, kao i pojedinaca koji se kroz svoj rad bave očuvanjem kulturne autonomije nacionalnih manjina, Savjet za nacionalne manjine svake godine izdvaja značajna financijska sredstva. Ministarstvo kulture financira rad i opremanje knjižnica, nakladničku djelatnost, kulturno-umjetnički amaterizam i zaštitu kulturne baštine nacionalnih manjina.

Savjet za nacionalne manjine je zajedno sa Ministarstvom mora, turizma, prometa i razvitka, Središnjim državnim ured za razvojnu strategiju i koordinaciju fondova EU sudjelovao u provođenju projekta pod nazivom „Potpora vijećima nacionalnih manjina u područjima posebne državne skrbi“. Projekt je rezultirao izradom priručnika pod nazivom Priručnik za vijeća nacionalnih manjina, koji će pružiti pomoć vijećima i predstavnicima nacionalnih manjina u svakodnevnom radu. Izrađeno je i distribuirano 500 primjeraka. Ovim Projektom provedena je i kampanja podizanja svijesti javnosti, posebice pripadnike nacionalnih manjina o ulozi vijeća i predstavnika nacionalnih manjina. Projektom su bila obuhvaćena vijeća i predstavnici nacionalnih manjina na cijelom području Republike Hrvatske.

Savjet za nacionalne manjine, kao tijelo koje je osnovano radi sudjelovanja svih nacionalnih manjina u javnom životu Republike Hrvatske, smatra da je u 2006. godini postignut daljnji značajni napredak u unapređivanju i ostvarivanju prava nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj, te da je poduzet niz mjera vezanih za provođenje Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina. Ova ocjena temelji se na konkretnim potezima Vlade Republike Hrvatske koji se odnose na povećanje proračunskih sredstva za programe kulturne autonomije nacionalnih manjina, te na suradnju i uključivanje predstavnika nacionalnih manjina u javni i politički život Republike Hrvatske kao relevantnih partnera.

U Državnom proračunu Republike Hrvatske za 2006. godinu putem Savjeta za nacionalne manjine osigurana su sredstva u iznosu od 29.700.000 kn.

U 2007. godini je za programe udruga i ustanova nacionalnih manjine putem Savjeta za nacionalne manjine raspoređeno sredstva u iznosu od **35.000.000 kn**, što predstavlja povećanje od 18% u odnosu na 2006. godinu.

U Državnom proračunu za 2008. godinu putem Savjeta za nacionalne manjine osigurana su sredstva u iznosu od **41. 511,500 kn** što je povećanje za 19% u odnosu na 2007. godinu.

U razdoblju od protekle tri godine sredstva za potrebe udruga i ustanova nacionalnih manjina povećana su oko 40%.

Sredstva su raspoređena sljedećim nacionalnim manjinama:

Red. br.	manjine	2006.	2007.	2008.
1.	Srbi	7.704,000	9. 469, 000	11.174.000
2.	Talijani	6.076,300	7. 170,100	8.461.200
3.	Česi	2.817,500	3.136, 000	3.702.900
4.	Mađari	3.225,300	3.850,000	4.543.000
5.	Slovaci	1.315,000	1. 411,000	1.665.000
6.	Rusini i Ukrajinci	1.223,900	1. 444,300	1.705.000
7.	Nijemci i Austrijanci	570,840	673,600	795.000
8.	Židovi	570,800	673,600	795.000
9.	Slovenci	590,000	696,500	822.000
10.	Albanci	667,000	787,100	929.000
11.	Bošnjaci	1.301,000	1. 700,000	2.006.000

Red. br.	manjine	2006.	2007.	2008.
12.	Romi	1.413,000	1.250,000	1.475.000
13.	Makedonci	590,000	696,200	822.000
14.	Crnogorci	604,600	698,100	800.200
15.	Rusi	40,000	65,000	77.000
16.	Bugari	60,000	71,000	84.000
17.	Poljaci	45,000	70,000	83.000
	Ukupno	29.700.000	35.000.000	41.511.500

U sredstva raspoređena nacionalnim manjinama za 2008. godinu u iznosu od 41.511,500 kn ulaze i sredstva predviđena ovim Akcijskim planom za edukaciju i seminare za vijeća i predstavnike nacionalnih manjina, nevladinih udruga i ustanova nacionalnih manjina, programa stvaranja pretpostavki za ostvarivanje kulturne autonomije nacionalnih manjina, analize programa Hrvatske televizije i Hrvatskog radija o zastupljenosti programa na jeziku i pismu nacionalnih manjina, analizu provedbe članaka 17. i 18. Ustavnog zakona o pravima o pravima nacionalnih manjina, izdavanje i distribucija 6 brojeva manjinskog foruma, te izrada web stranice Savjeta za nacionalne manjine.

Pored gore navedenih sredstava, iz državnog proračuna se po potrebi izdvajaju i dodatna sredstva, primjerice za financiranje programa izgradnje građanskog povjerenja Zajedničkom vijeću Općina, Vukovar, Srpskom narodnom vijeću, Zagreb Češkim besedama u Rijeci i Daruvaru za kulturni dom, za projekte Sabaha, te za projekte romske nacionalne manjine.

Kulturna autonomija nacionalnih manjina

Ocjena: Dosadašnja iskustva u ostvarivanju prava na kulturnu autonomiju nacionalnih manjina pokazuju iz godine u godinu sve značajnija sredstva koja se izdvajaju iz državnog proračuna. Međutim, unatoč naporima koji se poduzimaju, još uvijek u dijelu udruga ne postoji dovoljna učinkovitost korištenja dodijeljenih sredstava u cilju očuvanja kulture nacionalnih manjina.

Cilj: Unaprjeđenje ostvarivanja prava nacionalnih manjina na kulturnu autonomiju

4. KULTURNA AUTONOMIJA NACIONALNIH MANJINA	NOSITELJ	ROK ZA IZVRŠENJE	SREDSTVA U KUNAMA
4.1. Financiranje održavanja i razvoj manjinske kulture i tradicije - kulturni amaterizam nacionalnih manjina - kulturne manifestacije nacionalnih manjina	Savjet za nacionalne manjine	2008.	19 573 300
4.2. Financiranje djelatnosti javnog priopćavanja (primanje i širenje informacija na jeziku i pismu nacionalnih manjina) - informiranje - izdavaštvo	Savjet za nacionalne manjine	2008.	24 408 200
4.3. Financiranje zajedničkih programa udruga i ustanova nacionalnih manjina koje organizira Savjet za nacionalne manjine (seminari, okrugli stolovi, edukacija)	Savjet za nacionalne manjine	2008.	150 000

4. KULTURNA AUTONOMIJA NACIONALNIH MANJINA	NOSITELJ	ROK ZA IZVRŠENJE	SREDSTVA U KUNAMA
4.4. Edukacija udruga i ustanova nacionalnih manjina o načinu korištenja financijskih sredstva, izradi programa i podnošenju izvješća	Savjet za nacionalne manjine	2008 /2009 dva puta godišnje	50 000
4.5. Programi stvaranja pretpostavki za ostvarivanje kulturne autonomije nacionalnih manjina (stvaranje uvjeta za djelovanje udruga i ustanova nacionalnih manjina)	Savjet za nacionalne manjine	2008.	780 000
4.6. Organizacija tradicionalne godišnje manifestacije „Kulturno stvaralaštvo nacionalnih manjina“	Savjet za nacionalne manjine	2008.	415 000
4.7. Zaštita kulturne baštine	Ministarstvo kulture	2008.	6 850 000
4.8. Podupiranje rada i povećanje knjižnog fonda knjižnica nacionalnih manjina	Ministarstvo kulture	2008.	1 480 000
4.9. Podupiranje nakladničke djelatnosti pripadnika nacionalnih manjina	Ministarstvo kulture	2008.	1 250 000
4.10. Nastavak informatizacije ustanova kulture nacionalnih manjina	Ministarstvo kulture	2008.	30 000
4.11. Podupiranje glazbeno scenske umjetnosti i kulturno umjetnički amaterizam nacionalnih manjina	Ministarstvo kulture	2008.	30 000

POGLAVLJE V.

PRAVO NA OČUVANJE VJERE I NA OSNIVANJE VJERSKIH ZAJEDNICA

Prema Ustavu Republike Hrvatske (čl. 41. Ustava) sve vjerske zajednice jednake su pred zakonom i odvojene od države. Vjerske zajednice slobodne su, u skladu sa Zakonom, javno obavljati vjerske obrede, osnivati škole, učilišta, druge zavode, socijalne i dobrotvorne ustanove te upravljati njima, a u svojoj djelatnosti uživaju zaštitu i pomoć države.

Isto tako člankom 40. Ustava jamči se sloboda savjesti i vjeroispovijedi i slobodno javno očitovanje vjere ili drugog uvjerenja.

Pitanja slobode vjeroispovijedi i slobodnog, javnog očitovanja vjere, te obavljanja vjerskih obreda od strane vjerskih zajednica i njihovih prava, Republika Hrvatska je regulirala donošenjem Zakona o pravnom položaju vjerskih zajednica (NN 83/02). Navedenim zakonom vjerske zajednice samostalno i slobodno uređuju unutarnju organizaciju; tijela upravljanja, njihovu hijerarhiju i nadležnosti; tijela i osobe koje predstavljaju vjersku zajednicu i njene organizacijske oblike; sadržaj i način očitovanja vjere; održavanje veza sa svojom središnjicom i drugim vjerskim zajednicama; udruživanje s drugim vjerskim zajednicama; i druga pitanja svoga djelovanja u skladu s Ustavom Republike Hrvatske. Vjerska zajednica u promicanju vjere i drugom svom djelovanju ne smije širiti netrpeljivost i predrasude prema drugim vjerskim zajednicama i njihovim vjernicima ili drugim građanima; u promicanju vjere i drugom djelovanju ne smije onemogućavati druge vjerske zajednice ili građane bez vjerskog uvjerenja u slobodnom javnom očitovanju vjere ili drugog uvjerenja. Vjerska zajednica ne smije djelovati sa sadržajem i načinom obavljanja vjerskih obreda i drugih očitovanja vjere koji su protivni pravnom poretku, javnom moralu ili na štetu života i zdravlja ili drugih prava i sloboda njenih vjernika i drugih građana. Vjerske zajednice, njihovi organizacijski oblici i zajednice vjerskih zajednica, neprofitne su pravne osobe.

Do sada, Republika Hrvatska je sklopila četiri međunarodna ugovora sa Svetom Stolicom o pravnim pitanjima, o dušobrižništvu katoličkih vjernika, pripadnika Oružanih snaga i redarstvenih službi, o suradnji na području odgoja i kulture, o gospodarskim pitanjima.

Vlada Republike Hrvatske sklopila je i pet Ugovora o pitanjima od zajedničkog interesa sa crkvama i vjerskim zajednicama, te na taj način regulirala odnose sa još 14 crkava i vjerskih zajednica 2002. godine.

Ugovor o pitanjima od zajedničkog interesa između Vlade Republike Hrvatske i Koordinacije židovskih općina u Republici Hrvatskoj, te Židovske vjerske zajednice Bet Israel u Hrvatskoj u postupku je donošenja.

Crkve koje imaju uređene odnose s Hrvatskom državom primaju redovitu godišnju financijsku potporu; u školama mogu predavati vjeronauk i vjerski odgoj u predškolskim ustanovama; brak sklopljen u crkvenom obliku ima učinke građanskog braka.

Niže navedene crkve odnosno zajednice primaju, kao i ostale crkve koje su potpisale ugovor, redovitu godišnju financijsku potporu iz Državnog proračuna, koja se iz godine u godinu povećavaju sukladno mogućnosti. Pregled financijskih potpora za razdoblje od 2006. – 2008. godine daje se u nastavku.:

	2006.	2007.	2008.
1. Srpska pravoslavna crkva u Hrvatskoj	8.593.549 kn	9.109.158 kn	9.655.708 kn
2. Islamska zajednica u Hrvatskoj	2.618.986 kn	2.776.125 kn	2.942.692 kn
3. Bugarska pravoslavna crkva u Hrvatskoj	140.953 kn	149.410 kn	158.375 kn
4. Makedonska pravoslavna crkva u Hrvatskoj	604.732 kn	641.015 kn	679.476 kn

Sve ostale vjerske zajednice, iako nisu sklopile ugovor s Vladom Republike Hrvatske, imaju pravo na dušobrižničku skrb u zdravstvenim ustanovama i ustanovama socijalne skrbi, kaznionicama i zatvorima kao i u Oružanim snagama.

U Evidenciji vjerskih zajednica u Republici Hrvatskoj upisane su 42 crkve odnosno vjerske zajednice.

Ministarstvo kulture svake godine putem redovnog javnog natječaja za programe zaštite i očuvanja kulturnih dobara kontinuirano pomaže kulturnim dobrima u vlasništvu nacionalnih manjina. Tako je na primjer u 2007. godini financirano više od 30 programa zaštite objekata u vlasništvu Srpske Pravoslavne Crkve. Kontinuirani programi u koje su uložena sredstva i u koja će se i dalje ulagati su Manastira Krupa, Eparhijski dvor u Pakracu, a pri završetku je crkva sv. Nikole u Karlovcu. Pored toga kontinuirano se radi na obnovi Sinagoga u Varaždinu i Rijeci, a u istom gradu u čitavom četverogodišnjem mandatu Vlade RH financira se i obnavlja talijansko kazalište. U programe zaštite uvrštena je i spomen grobnica poginulih ruskih vojnika (2. svjetski rat) u Općini Draž u Baranji.

Pored ulaganja putem spomenutih javnih natječaja, Ministarstvo kulture, Uprava za zaštitu kulturne baštine provodi Program evidencije i inventarizacije pokretnih kulturnih dobara u vlasništvu vjerskih zajednica, tako i dobara u vlasništvu Srpske pravoslavne crkve, u pripremi je obrada inventara iz više pravoslavnih crkava čiji je inventar bio evakuiran na početku Domovinskog rata. Na poziciji Ministarstva kulture u Državnom proračunu za 2007. godine izdvojeno je 9 366 980 kuna.

OCJENA: U RH postoji potpuna sloboda vjeroispovijesti, te su osnovane brojne vjerske zajednice.

Cilj: Slobodno izražavanje vjerske pripadnosti i očitovanje vjere pripadnika svih nacionalnih manjina

5. VJERSKA PRAVA NACIONALNIH MANJINA	NOSITELJ	ROK ZA IZVRŠENJE	SREDSTVA U KUNAMA
5.1. Povećanje sufinanciranja vjerskih zajednica nacionalnih manjina (Islamska zajednica)	Komisija za odnose s vjerskim zajednicama	2008	166,567
5.2. Povećanje sufinanciranja vjerskih zajednica nacionalnih manjina (Srpska pravoslavna crkva)	Komisija za odnose s vjerskim zajednicama	2008	546 550
5.3. Povećanje sufinanciranja vjerskih zajednica nacionalnih manjina (Bugarska pravoslavna crkva)	Komisija za odnose s vjerskim zajednicama	2008	8 965
5.4. Povećanje sufinanciranja vjerskih zajednica nacionalnih manjina (Makedonska pravoslavna crkva)	Komisija za odnose s vjerskim zajednicama,	2008	38 461

PRISTUP SREDSTVIMA JAVNOG PRIOPĆAVANJA

Sukladno člancima 17. i 18. Ustavnog zakona, pripadnicima nacionalnih manjina mora se olakšati pristup medijima, na način kako je to propisano Zakonom o elektroničkim medijima i Zakon o Hrvatskoj radioteleviziji. Postaje radija i televizije na državnoj, regionalnoj i lokalnoj razini imaju zadaću promicati razumijevanje za pripadnike nacionalnih manjina proizvoditi i/ili emitirati emisije namijenjene informiranju nacionalnih manjina na jezicima nacionalnih manjina.

Izvješće o provedi Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina za 2006. godinu ukazuje na nedovoljnu zastupljenost tema na jeziku i pismu nacionalnih manjina u programima javnih i privatnih radio i televizijskih postaja. U tom smislu potrebno je poduzeti korake za unapređenje zastupljenosti nacionalnih manjina u programima prvenstveno Hrvatske televizije kao i u programima Hrvatskog radija. Istovremeno je potrebno potaknuti lokalne radio i televizijske postaje na područjima na kojima postoji značajnija zastupljenost nacionalnih manjina na emitiranje odnosno povećanje emitiranja programa o nacionalnim manjinama. Potrebno je također poduzeti i dodatne korake posebice među novinarima da se prilikom obrađivanja tema namijenjenih nacionalnim manjina treba postupiti profesionalno i objektivno bez senzacionalizma.

U cilju provedbe mjere iz Nacionalnog programa za Rome u organizaciji Ureda za nacionalne manjine i Međunarodnog centra za obrazovanje novinara 2005. godine održana je u Opatiji dvodnevna radionica za novinare i urednike o afirmaciji Roma putem medija. Cilj seminara bio je izgrađivanje osjetljivosti novinara i urednika prigodom praćenja tema i događaja vezanih za pripadnike nacionalnih manjine, posebice Roma. Na taj način se upozorilo na potrebu smanjenja stereotipa i predrasuda prema nacionalnim manjinama posebice Romima.

Budući da je Savjet za nacionalne manjine u više navrata upozorio na nedovoljno informiranje na jeziku i pismu nacionalnih manjina u javnim medijima ocjenjeno je da sukladno tome treba poduzeti odgovarajuće mjere.

Treba postići da se manjinska problematika u sredstvima javnog priopćavanja prikazuje objektivno, bez senzacionalizma, s osjećajem za položaj i stvarne probleme koje imaju manjinske zajednice. Posebno treba povećati interes lokalnih radija za manjinsku problematiku na terenu. Te teme moraju biti sastavni dio redovnog programa, a ne da budu poseban i sporedan interes.

Pristup sredstvima javnog priopćavanja

OCJENA: U odnosu na pristup sredstvima javnog priopćavanja većina manjinskih predstavnika ocjenjuje da postoji nedovoljna prisutnost informacija na jeziku i pismu nacionalnih manjina u javnim medijima.

Cilj: Potpuna primjena članaka 17. i 18. Ustavnog zakona kako bi se postigla veća prisutnost jezika i pisma nacionalnih manjina u medijima. Povećati zastupljenosti programa namijenjenih informiranju nacionalnih manjina na jeziku i pismu nacionalnih manjina u programima Hrvatskog radija i Hrvatske televizije te u programima lokalnih radio i televizijskih postaja

6. PRISTUP SREDSTVIMA JAVNOG PRIOPĆAVANJA I OBJAVLJIVANJA DJELATNOSTI JAVNOG PRIOPĆAVANJA	NOSITELJ	ROK ZA IZVRŠENJE	SREDSTVA U KUNAMA
6.1. Analiza programa Hrvatske televizije i Hrvatskog radija o zastupljenosti programa na jeziku i pismu nacionalnih manjina. Savjet za nacionalne manjine nakon provođenja analize donosi zaključke o potrebi veće zastupljenosti programa na jezicima nacionalnih manjina u programima HRT-a.	Savjet za nacionalne manjine	III. kvartal 2008.	30 000
6.2. Provedba članka 5. Zakona o Hrvatskoj radioteleviziji	Ministarstvo kulture	I. kvartal 2009.	

6. PRISTUP SREDSTVIMA JAVNOG PRIOPĆAVANJA I OBJAVLJIVANJA DJELATNOSTI JAVNOG PRIOPĆAVANJA	NOSITELJ	ROK ZA IZVRŠENJE	SREDSTVA U KUNAMA
6.3. Analiza zastupljenosti lokalnih radijskih televizijskih programa na jeziku i pismu nacionalnih manjina. Savjet za nacionalne manjine nakon provođenja analize donosi zaključke o potrebi veće zastupljenosti programa na jezicima nacionalnih manjina u programima lokalnih radio i TV postaja.	Savjet za nacionalne manjine	III. kvartal 2008.	30 000
6.4. Sufinanciranje televizijskog i radijskog programa na jeziku i pismu nacionalnih manjina	Agencija za elektroničke medije	2008.	5 000 000
6.5. Analiza provedbe članaka 17. i 18. Ustavnog zakona	Savjet za nacionalne manjine	2008.	30 000
6.6. Seminari za novinare i urednike lokalnih, regionalnih i nacionalnih medija o profesionalnom i objektivnom praćenju tema i događaja vezanih za pripadnike nacionalnih manjina i od njihovog interesa	Ured za nacionalne manjine u suradnji sa Savjetom za nacionalne manjine i Uredom za ljudska prava	2008 (2 x godišnje)	200 000

POGLAVLJE VII.

SAMOORGANIZIRANJE I UDRUŽIVNJE RADI OSTVARIVANJA ZAJEDNIČKIH INTERESA

Pripadnici nacionalnih manjina radi očuvanja razvoja, promicanja i iskazivanja svog nacionalnog, kulturnog identiteta mogu osnivati udruge, zaklade te ustanove za obavljanje djelatnosti javnog priopćavanja, kulturne, izdavače (nakladničke), muzejske, arhivske, knjižnične i znanstvene djelatnosti. Udruge zaklade i ustanove mogu u nazivu iskazivati da su nacionalne manjine njihovi osnivači. U Republici Hrvatskoj djeluje velik broj udruga nacionalnih manjina. Prema podacima ureda državne uprave u županijama odnosno Gradskog ureda Grada Zagreba u registar udruga upisano je više od 377 udruga nacionalnih manjina. Ocjenjuje se da je udruživanje i samoorganiziranje nacionalnih manjina jedan od dobrih oblika za očuvanje kulturnog i inog identiteta nacionalnih manjina. Međutim praksa pokazuje da dio udruga nacionalnih manjina nedovoljno međusobno surađuje, posebice udruge iste nacionalne manjine, što se održava na njihovu učinkovitost djelovanja i odgovarajuće korištenju sredstava.

OCJENA: U RH postoji potpuna sloboda samoorganiziranja i udruživanja radi ostvarivanja zajedničkih interesa., a što je osnivanjem brojnih udruga i iskorišteno. U praksi je uočena nedovoljna povezanost udruga nacionalnih manjina u cilju međusobne suradnje u izražavanju i ostvarivanju prava nacionalnih manjina.

Cilj: Svakome se jamči pravo na slobodno udruživanje radi zaštite interesa ili zauzimanja za gospodarska, socijalna, kulturna, nacionalna i druga uvjerenja i ciljeve radi ostvarivanja zajedničkih interesa.

7. SAMOORGANIZIRANJE I UDRUŽIVANJE RADI OSTVARIVANJA ZAJEDNIČKIH INTERESA	NOSITELJ	ROK ZA IZVRŠENJE	SREDSTVA U KUNAMA
7.1. Poticanje udruga nacionalnih manjina na koordinirano djelovanje pripadnika nacionalnih manjina, posebice usklađivanje djelovanja unutar iste nacionalne manjine radi učinkovitijeg ostvarivanja prava	Savjet za nacionalne manjine u suradnji s udrugama nacionalnih manjina,	kontinuirano	

POGLAVLJE VIII.

ZASTUPLJENOST PRIPADNIKA NACIONALNIH MANJINA U TIJELIMA DRŽAVNE UPRAVE, PRAVOSUDNIM TIJELIMA, TE TIJELIMA UPRAVE JEDINICA LOKALNE I PODRUČNE (REGIONALNE) SAMOUPRAVE

Pripadnicima nacionalnih manjina osigurava se zastupljenost u tijelima državne uprave i pravosudnim tijelima sukladno odredbama posebnog zakona, vodeći računa o sudjelovanju pripadnika nacionalnih manjina u ukupnom stanovništvu na razini na kojoj je ustrojeno tijelo državne uprave ili pravosudno tijelo i stečenim pravima. (članak 22. st. 2. Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina).

Ove odredbe ugrađene su u sve posebne zakone kojima se uređuje postupak zapošljavanja u državnu službu, odnosno pri imenovanju na pravosudnu dužnost.

Prema Zakonu o sustavu državne uprave (NN 75/93., 92/96., 48/99., 15/00., 127/00., 59/01., 199/03. i 79/07) pripadnicima nacionalnih manjina osigurava se zastupljenost u ministarstvima i državnim upravnim organizacijama i središnjim državnim uredima vodeći računa o njihovom ukupnom udjelu u stanovništvu Republike Hrvatske, a u uredima državne uprave u jedinicama područne (regionalne) samouprave vodeći računa o njihovom ukupnom udjelu u stanovništvu županije. Odredba članka 22. ugrađena je i u Zakon o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (NN 33/01., 60/01., 129/05., 109/07.), Zakon o državnim službenicima (NN 92/05., 107/07., 27/08.) Zakon o sudovima, Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o Državnom sudbenom vijeću (NN 150/05.) i Zakon o državnom odvjetništvu.

Zastupljenost nacionalnih manjina ne može se postići samo time što će se pripadnici manjina pozivati na svoju manjinsku pripadnost, već o tome moraju voditi računa i tijelo na koje se odnosi obveza takve zastupljenosti. Zato, je potrebno utvrditi podzastupljenost u konkretnim slučajevima, napraviti konkretne planove zapošljavanja i javno pozivati pripadnike manjina da se prijave.

Ostvarivanje prava na zastupljenost nacionalnih manjina u pravosudnim tijelima dodatno je osnažene donošenjem Zakona o sudovima i Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Državnom sudbenom vijeću, koji su stupili na snagu početkom 2006. godine, te donošenjem Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o državnom odvjetništvu 2007. godine.

Nakon stupanja na snagu Zakona o sudovima, na raspisane natječaje u 2006. i 2007. godini prijavilo se ukupno 873 kandidata, na 169 slobodnih sudačkih mjesta, od čega se samo šest kandidata pozvalo na prednost pod jednakim uvjetima na temelju nacionalne pripadnosti.

Imenovana su 3 kandidata koji su se pozvali na prednost temeljem nacionalne pripadnosti, kao i dva kandidata koja se na ovu prednost nisu pozvala. Na raspisanom natječaju u 2007. godini, a nakon stupanja na snagu Zakona o državnom odvjetništvu niti jedan kandidat se nije pozvao na prednost prema čl. 22. st.2. Ustavnog zakona. Među izabranim kandidatima jedan je pripadnik nacionalne manjine.

U cilju afirmacije vladine politike u području zapošljavanja nacionalnih manjina u pravosudnim tijelima, te ohrabrivanja pripadnika nacionalnih manjina na korištenje mogućnosti koje su otvorene novim zakonodavstvom Ministarstvo pravosuđa je u suradnji sa OESS-om organiziralo tijekom 2007. godine 5 okruglih stolova u Benkovcu, Kninu, Gospiću, Sisku i Vukovaru. Na završnom okruglom stolu u Zagrebu, praksa organiziranja okruglih stolova, ocijenjena je kao izuzetno poticajna i korisna, te se stoga ocjenjuje korisnim nastaviti sa ovakvim aktivnostima i u drugim područjima u kojima koncentrirano žive pojedine nacionalne manjine.

Praksa provedbe postojećih zakonskih odredbi koje garantiraju pripadnicima nacionalnih manjina zastupljenost u tijelima državne uprave, pravosudnim tijelima i tijelima uprave jedinica lokalne i regionalne (područne) samouprave ukazuje na određene posebnosti. Naime, nitko se nije dužan izjasniti o nacionalnoj pripadnosti, niti je dužan nacionalno se opredijeliti. Ovo rezultira time da među zaposlenima postoje osobe koje se nacionalno ne izjašnjavaju, kao i osobe koje se pri zapošljavanju nisu pozvale na svoju nacionalnu pripadnost radi stjecanja prednosti pod jednakim uvjetima. U praksi se pokazuje da broj onih koji se na nacionalnu pripadnost nije pozvao, može biti veći od broja onih koji se na to pravo pozvalo.

Vlada Republike Hrvatske zalaže se za poticanje i ohrabrivanje pripadnika nacionalnih manjina na pozivanje na nacionalnu pripadnost. Jedna od mogućnosti da se dobije stvarna slika zastupljenosti nacionalnih manjina, te se ispita želja nacionalnih manjina na korištenje prava s osnova nacionalne pripadnosti je i korištenje anonimnih statističkih metoda prikupljanja podataka.

Državni tajnik Središnjeg državnog ureda za upravu utvrdio je Plan prijama u državnu službu za tijela državne uprave, stručne službe Vlade Republike Hrvatske za 2007. godinu. U navedenom Planu utvrđen je broj pripadnika nacionalnih manjina koji su već zaposleni u tijelima za koje se donosi Plan, te je planiran broj pripadnika nacionalnih manjina koje bi bilo poželjno zaposliti u 2007. godini. Prema podacima Središnjeg državnog ureda za upravu, u središnjim tijelima državne uprave zaposleno je ukupno 1726 državnih službenika i 183 namještenika pripadnika nacionalnih manjina. U uredima državne uprave u županijama zaposleno je ukupno 259 državnih službenika i 16 namještenika pripadnika nacionalnih manjina.

Planiranje zapošljavanja pripadnika nacionalnih manjina nastavljeno je i u 2008. godini. Državni tajnik Središnjeg državnog ureda za upravu donio je Plan prijama u državnu službu za tijela državne uprave, stručne službe i urede Vlade Republike Hrvatske za 2008. godinu. U navedenom Planu utvrđen je broj pripadnika nacionalnih manjina koji su već zaposleni u tijelima za koja se donosi Plan, te je iskazan broj pripadnika nacionalnih manjina koje se planira zaposliti u 2008. godini.

Prema podacima koje su tijela dostavila ovom Uredu sa danom 30. travnja 2008:

-u središnjim tijelima državne uprave zaposleno je ukupno 1918 pripadnika nacionalnih manjina, od čega 1773 državnih službenika i 145 namještenika;

- u uredima državne uprave u županijama zaposleno je 222 pripadnika nacionalnih manjina, od čega 201 državni službenik i 21 namještenik.

Prema podacima na dan 30. travnja 2008. godine u ostalim državnim tijelima (tijelima koja nisu tijela državne uprave i koji nisu u obvezi provođenja Ustavnog zakona), zaposleno je 40 pripadnika nacionalnih manjina što ukazuje da se i u tim tijelima vodi računa o zastupljenosti pripadnika nacionalnih manjina u broju zaposlenih.

S obzirom na to da je ostvarivanje prava prednosti pri zapošljavanju uvjetovano pozivanjem na to pravo u prijavi na javni natječaj, poduzete su odgovarajuće mjere radi poticanja pripadnika nacionalnih manjina da se pozovu na to pravo. U tu svrhu provodi se informiranje na web stranicama Središnjeg državnog ureda za upravu, a svi javni natječaji sadržavaju i podatak o navedenom pravu. Pripadnici nacionalnih manjina imaju pravo prednosti u odnosu na ostale kandidate samo pod jednakim uvjetima, što znači da moraju ispunjavati formalne uvjete navedene u javnom natječaju i postići jednake rezultate kao i ostali kandidati u postupku provedbe javnog natječaja (testiranje, intervju, psihološko testiranje ako je predviđeno). U postupcima zapošljavanja kandidati mogu podnijeti žalbu na rješenje o prijemu Odboru za državnu službu, koje je neovisno za rješavanje žalbi sukladno odredbama Zakona o državnim službenicima. U žalbi mogu navesti kao razlog kršenje prava prednosti pripadnika nacionalnih manjina, ako je pripadnik pozvao na to pravo u prijavi na oglaseno slobodno radno mjesto i smatra da mu je to pravo uskraćeno.

U Centru za stručno osposobljavanje i usavršavanje državnih službenika provode se od 2007. godine programi čija je svrha edukacija državnih službenika o pravima nacionalnih manjina. Programi se provode kao samostalni (npr. Ustavna zaštita ljudskih prava i građanskih sloboda, Pravna zaštita nacionalnih manjina) ili su sastavni dio sadržaja ostalih programa (npr. programi namijenjeni vježbenicima – Uvod u državnu službu ili osobama koje su se zaposlile sa radnim iskustvom – Osnove državne službe, programi namijenjeni službenicima koji provode postupke zapošljavanja – Zapošljavanje u državnoj službi). Navedene programe pohađalo je tijekom 2007. godine ukupno 635 državnih službenika.

Na temelju odredbe članka 141. stavka 2. Zakona o državnim službenicima, Vlada Republike Hrvatske donijela je Uredbu o sadržaju i načinu vođenja osobnih očevidnika i središnjeg popisa državnih službenika i namještenika (NN 113/06). Osobni očevidnici državnih službenika i namještenika sadržavat će podatke o nacionalnoj pripadnosti – izjašnjavanje u skladu s posebnim zakonom. Osobne očevidnike vodit će tijela državne uprave, a Središnji državni ured za upravu vodit će Središnji popis državnih službenika i namještenika. Stoga će biti dostupni i podaci o pripadnicima nacionalnih manjina koji su se izjasnili o svojoj nacionalnoj pripadnosti. Nadalje, Vlada Republike Hrvatske donijela je Odluku o uspostavi i održavanju usluge centraliziranog obračuna plaća i upravljanja ljudskim resursima za sva tijela državne uprave (COP i HRM TDU)

(NN 90/06). Nositelj projekta je Ministarstvo financija. Osobni očevidnici i središnji popis bit će sastavni dio sustava centraliziranog obračuna plaća i upravljanja ljudskim potencijalima.

Pripadnicima nacionalnih manjina osigurava se i zastupljenost u tijelima lokalnih jedinica, ali samo onih jedinica u kojima je obvezno osigurati srazmjernu zastupljenost pripadnika manjina u predstavničkom tijelu, a srazmjerna zastupljenost pripadnika manjina u predstavničkom tijelu ovisi o postotnom udjelu pripadnika manjina u ukupnom stanovništvu, te se ostvaruje ukoliko nacionalna manjina sudjeluje u ukupnom stanovništvu općina i gradova sa više od 15%, te županija sa više od 5%. Dakle, pripadnici nacionalne manjine imaju pravo participirati u upravnim tijelima jedinice ako sudjeluju u ukupnom stanovništvu općina i gradova sa više od 15%, te županija sa više od 5%.

Prateći osiguranje zastupljenost pripadnika manjina u upravnim tijelima lokalnih jedinica u periodu od 2002. do 2007. godine, vidljiv je značajan napredak. Međutim, u određenom broju jedinica odluke kojima se propisuju te obveze, teže se provode, a kao glavne razloge lokalne jedinice navode sljedeće:

- a) planom prijama u službu utvrđena je popunjenost radnih mjesta te se ne planiraju nova zapošljavanja, a time niti zapošljavanja pripadnika nacionalnih manjina. Međutim, jedinice iskazuju spremnost da će, ukoliko se ukaže potreba za novim zapošljavanjima, uzeti u obzir prednost pri zapošljavanju pripadnika nacionalnih manjina;
- b) kao razlog nemogućnosti zapošljavanja pripadnika nacionalnih manjina navodi se mali broj zaposlenika u upravnim tijelima, te se zbog nedostatka financijskih sredstava ne mogu planirati nova zapošljavanja, te
- c) u nekim jedinicama nisu postojale evidencije o nacionalnoj pripadnosti zaposlenih, pa nije bilo moguće niti utvrditi udio pripadnika nacionalnih manjina u upravnim tijelima, međutim izrada istih je u tijeku, nakon čega će se izraditi plan prijama kojim će se utvrditi popunjenost upravnih tijela i planirati zapošljavanje potrebnog broja pripadnika nacionalnih manjina.
- d) u pojedinim posebno manjim sredinama javlja se kao opći problem nepostojanja odgovarajućih stručnih kadrova

U jedinicama u kojima nije donesen plan prijama iz razloga jer nije postojala evidencija o nacionalnoj pripadnosti, nakon što je evidencijom utvrđen udio pripadnika nacionalnih manjina u stanovništvu, u 2007. godini pristupilo se izradi plana prijama kojim se je utvrdila popunjenost upravnih tijela, te planiralo zapošljavanje potrebnog broja pripadnika nacionalnih manjina. One jedinice u kojima je planom prijama u službu utvrđena popunjenost radnih mjesta, te se ne planiraju nova zapošljavanja, a time niti zapošljavanja pripadnika nacionalnih manjina, imaju zakonsku obavezu, ukoliko se ukaže potreba za novim zapošljavanjima, uzeti u obzir prednost pri zapošljavanju pripadnika nacionalnih manjina. Poticati će se zapošljavanje i stvaranje pozitivne klime u onim sredinama u kojima je visoka stopa nezaposlenosti, što još više otežava zapošljavanje nacionalnih manjina. (Napomena prikaz zastupljenosti nacionalnih manjina u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave u prilogu je Akcijskog plana).

Budući da se ocjenjuje da nije osigurano odgovarajuće zapošljavanje pripadnika nacionalnih manjina u državnim, pravosudnim tijelima i upravnim tijelima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i javnim službama potrebno je poduzeti odgovarajuće mjere.

Mjere predviđene ovim Akcijskim planom imaju za cilj daljnji napredak osiguranja zastupljenosti pripadnika manjina u spomenutim tijelima.

Zastupljenost pripadnika nacionalnih manjina u tijelima državne uprave, pravosudnim tijelima te tijelima uprave jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave

OCJENA: U RH postoji pravni okvir koji omogućava ostvarivanje zastupljenosti nacionalnih manjina u tijelima državne uprave i pravosuđu. Međutim, u pojedinim tijelima državne uprave i pravosuđa, kao i u pojedinim jedinicama lokalne uprave i samouprave, nije u pogledu zastupljenosti pripadnika nacionalnih manjina ostvarena zadovoljavajuća primjena članka 22. st. 2. i 3. Ustavnog zakona.

Cilj: Puna primjena članaka 22. st. 2. i 3. Ustavnog zakona kako bi se postigla odgovarajuća zastupljenost nacionalnih manjina na državnoj i lokalnoj razini te u upravnim i pravosudnim tijelima.

8. ZASTUPLJENOST NACIONALNIH MANJINA NA DRŽAVNOJ I LOKALNOJ RAZINI TE U UPRAVNIM I PRAVOSUDNIM TIJELIMA	NOSITELJ	ROK ZA IZVRŠENJE	SREDSTVA U KUNAMA
8.1. Poticanje pripadnika nacionalnih manjina da se prilikom zapošljavanja u tijelima državne uprave, te tijelima uprave lokalnih jedinica, pozivaju na svoju nacionalnu pripadnost	Središnji državni ured za upravu, ministarstva, Savjet za nacionalne manjine, uključujući i vijeća i predstavnike nacionalnih manjina	2008.	50 000
8.1.1. Donošenje Zakona o službenicima i namještenicima u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave	Središnji državni ured za upravu,	III kvartal 2008.	Dodatna sredstva nisu potrebna

8. ZASTUPLJENOST NACIONALNIH MANJINA NA DRŽAVNOJ I LOKALNOJ RAZINI TE U UPRAVNIM I PRAVOSUDNIM TIJELIMA	NOSITELJ	ROK ZA IZVRŠENJE	SREDSTVA U KUNAMA
8.2. Provođenje edukacije državnih službenika zaposlenih na kadrovskim poslovima o primjeni članka 22. Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina kroz program izobrazbe „Zapošljavanje u državnoj službi“	Središnji državni ured za upravu - Centar za stručno osposobljavanje i usavršavanje	2008. (2 puta godišnje)	15 000
8.2.1. Edukacija članova poglavarstva, te lokalnih službenika koji rade na kadrovskim poslovima o pravu prednosti pri zapošljavanju pod jednakim uvjetima onih jedinica u kojima pripadnici nacionalnih manjina imaju to pravo	Središnji državni ured za upravu, Akademija lokalne demokracije	III. – IV. kvartal 2008.	50 000
8.2.2. Posebnu pozornost posvetiti zapošljavanju pripadnika nacionalnih manjina u onim sredinama u kojima postoji izrazita podzastupljenost nacionalnih manjina	Ministarstvo unutarnjih poslova	kontinuirano	
8.2.3. Organizacija 2 tribine o pravu pripadnika nacionalnih manjina na prednost pri zapošljavanju pod jednakim uvjetima u tijelima državne uprave i tijelima uprave lokalnih jedinica	Središnji državni ured za upravu u suradnji s Uredom za nacionalne manjine i Savjetom za nacionalne manjine	2008./2009. (2 puta godišnje)	150 000

8. ZASTUPLJENOST NACIONALNIH MANJINA NA DRŽAVNOJ I LOKALNOJ RAZINI TE U UPRAVNIM I PRAVOSUDNIM TIJELIMA	NOSITELJ	ROK ZA IZVRŠENJE	SREDSTVA U KUNAMA
8.2.4. Provođenje edukacije državnih službenika o primjeni članka 22. Ustavnog zakona u posebnim programima izobrazbe: „Pravna zaštita nacionalnih manjina“ i „Ustavna zaštita ljudskih prava i građanskih sloboda“, te uključivanje informacija o pravima pripadnika nacionalnih manjina u sadržaje uvodnih i osnovnih programa izobrazbe za osobe primljene u državnu službu: „Uvod u državnu službu“ i „Osnove državne službe“.	Središnji državni ured za upravu – Centar za stručno osposobljavanje i usavršavanje Akademija lokalne demokracije	III. – IV. kvartal 2008.	80 000
8.2.5. Provođenje statističkog istraživanja o zastupljenosti nacionalnih manjina u tijelima državne uprave, te tijelima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave	Središnji državni ured za upravu, Državni zavod za statistiku	III. kvartal 2008.	50 000
8.2.6. Provođenje anonimne statističke ankete	Ministarstvo pravosuđa	I. kvartal 2009.	Dodatna sredstva nisu potrebna
8.3. Uspostavljanje sustava centraliziranog obračuna plaća i upravljanja ljudskim potencijalima, temeljem kojeg će se moći prati statistički podaci o pripadnicima nacionalnih manjina	Ministarstvo financija, Središnji državni ured za upravu	IV. kvartal 2008.	80 000

8. ZASTUPLJENOST NACIONALNIH MANJINA NA DRŽAVNOJ I LOKALNOJ RAZINI TE U UPRAVNIM I PRAVOSUDNIM TIJELIMA	NOSITELJ	ROK ZA IZVRŠENJE	SREDSTVA U KUNAMA
8.4. Donošenje srednjoročnog Plana zapošljavanja (za razdoblje od 2 godine) u tijela državne uprave, stručne službe i urede Vlade Republike Hrvatske, sa srednjoročnim planiranjem zapošljavanja pripadnika nacionalnih manjina, te godišnjih analiza izrade planova.	Središnji državni ured za upravu	III. kvartal 2008.	30 000
8.5. Izrada pregleda zastupljenosti nacionalnih manjina u pravosudnim tijelima i pregleda zastupljenost manjina na području teritorijalne nadležnosti pravosudnog tijela za potrebe DSV-a i DOV-a u odnosu na pravosudne dužnosnike, te potreba pravosudnih tijela u odnosu na službenike	Ministarstvo pravosuđa (OKP)	III. kvartal 2008.	50 000
8.5.1. Organiziranje okruglih stolova za pripadnike nacionalnih manjine u Karlovcu i Osijeku na temu primjene članka 22. u postupku prijema dužnosnika i službenika u pravosudna tijela	Ministarstvo pravosuđa (UEU) u suradnji s Središnjim državnim uredom za upravu i Uredom za nacionalne manjine	IV. kvartal 2008.	20 000
8.5.2. Provođenje statističkog istraživanja o zastupljenosti nacionalnih manjina u pravosudnim tijelima	Ministarstvo pravosuđa (OKP) u suradnji s Državnim zavodom za statistiku i Agencijom za zaštitu osobnih podataka	I. kvartal 2009.	50 000
8.5.3. Praćenje Plana zapošljavanja državnih službenika u pravosudnim tijelima	Ministarstvo pravosuđa (OKP)	III. kvartal 2008.	10 000

8. ZASTUPLJENOST NACIONALNIH MANJINA NA DRŽAVNOJ I LOKALNOJ RAZINI TE U UPRAVNIM I PRAVOSUDNIM TIJELIMA	NOSITELJ	ROK ZA IZVRŠENJE	SREDSTVA U KUNAMA
8.5.4. Kontinuirano i sustavno praćenje i analiza stanja u vezi s donošenjem i provedbom planova za zapošljavanje od strane državne uprave i jedinica lokalne i regionalne samouprave, i izrada skupnog izvješća o provedbi planova prijama do kraja kalendarske godine (31. prosinca)	Središnji državni ured za upravu	I kvartal 2009. I kvartal 2010 I kvartal 2011.	10 000

POGLAVLJE IX.

SUDJELOVANJE NACIONALNIH MANJINA U JAVNOM ŽIVOTU PUTEM VIJEĆA I PREDSTAVNIKA NACIONALNIH MANJINA

Prema odredbama članka 23. Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina, s ciljem unaprjeđivanja, očuvanja i zaštite položaja nacionalnih manjina u društvu pripadnici nacionalnih manjina, biraju svoje predstavnike radi sudjelovanja u javnom životu i upravljanju lokalnim poslovima putem vijeća i predstavnika nacionalnih manjina u jedinicama samouprave. Članovi vijeća nacionalne manjine svoje dužnosti obavljaju, u pravilu, na dragovoljnoj osnovi s pažnjom dobrog gospodara.

Vijeća nacionalnih manjina u jedinici samouprave imaju pravo:

- predlagati tijelima jedinice samouprave mjere za unaprjeđivanje položaja nacionalne manjine u državi ili na nekom njenom području, uključujući davanje prijedloga općih akata kojima se uređuju pitanja od značaja za nacionalnu manjinu tijelima koja ih donose;
- isticati kandidate za dužnosti u tijelima državne uprave i tijelima jedinica samouprave;
- biti obaviješteni o svakom pitanju o kome će raspravljati radna tijela predstavničkog tijela jedinice samouprave, a tiče se položaja nacionalne manjine;
- davati mišljenja i prijedloge na programe radijskih i televizijskih postaja na lokalnoj i regionalnoj razini namijenjene nacionalnim manjinama ili na programe koji se odnose na manjinska pitanja.

Poglavlarstvo jedinice samouprave dužno je u pripremi prijedloga općih akata od vijeća nacionalnih manjina osnovanih za njeno područje zatražiti mišljenje i prijedloge o odredbama kojima se uređuju prava i slobode nacionalnih manjina.

Ako vijeće nacionalne manjine smatra da je opći akt jedinice samouprave ili neka njegova odredba protivan Ustavu, ovom Ustavnom zakonu ili posebnim zakonima kojima se uređuju prava i slobode nacionalnih manjina, dužna je o tome odmah obavijestiti ministarstvo nadležno za opću upravu. Obavijest o tome uputit će i poglavlarstvu jedinice samouprave i Savjetu za nacionalne manjine.

Prvi izbori za vijeća i predstavnike nacionalnih manjina održani su 2003. godine. U 2003. godini Vlada Republike Hrvatske putem Ureda za nacionalne manjine i Ministarstva pravosuđa, uprave i lokalne samouprave organizirala je četiri informativna seminara za novoosnovana vijeća i predstavnike nacionalnih manjina za područje Grada Zagreba i Zagrebačke, Primorsko-goranske, Osječko-baranjske i Vukovarsko-srijemske

županije. Seminari su bili edukativnog karaktera s ciljem upoznavanja vijeća i predstavnika nacionalnih manjina s jedne strane i jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave s druge strane o međusobnim pravima nacionalnih manjina koja proizlaze iz Ustavnog zakona.

Nadalje, Ured za nacionalne manjine je u suradnji s Savjetom za nacionalne manjine i Misijom OEES-a u Republici tijekom 2004. i 2005. godine organizirao 23 seminara o edukaciji vijeća i predstavnika nacionalnih manjina. Seminari su organizirani s osnovnim ciljem upoznavanja kako tih tijela tako i jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave i međusobnom odnosu vijeća i predstavnika nacionalnih manjina kako to proizlazi iz Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina.

Seminari su održani u:

- Zagrebu za područje Grada Zagreba i Zagrebačke županije,
- Dubrovniku za područje Dubrovačko-neretvanske županije,
- Vinkovcima za područje Vukovarsko-srijemske županije,
- Rijeci za područje Primorsko-goranske županije,
- Karlovcu za područje Karlovačke županije,
- Sisku za područje Sisačko-moslavačke županije,
- Kninu za područje Šibensko-kninske županije,
- Daruvaru za područje Bjelovarsko-bilogorske županije,
- Splitu za područje Splitsko-dalmatinske županije,
- Osijeku i Belom Manastiru za područje Osječko-baranjske županije.

Seminare je financijski podržala Misija OEES-a u Republici Hrvatskoj.

U 2007. godini provedeni su drugi izbori za vijeća i predstavnike nacionalnih manjina - za 308 vijeća i 228 predstavnika. Mogućnost predložiti kandidate za članove vijeća nacionalnih manjina iskoristilo je ukupno 14 nacionalnih manjina. To su (abecednim redom) sljedeće nacionalne manjine: albanska, bošnjačka, crnogorska, češka, mađarska, makedonska, njemačka, romska, rusinska, slovačka, slovenska, srpska, talijanska i ukrajinska. Mogućnost predložiti kandidate za predstavnika nacionalne manjine iskoristilo je ukupno 18 nacionalnih manjina. To su (abecednim redom) sljedeće manjine: albanska, bošnjačka, bugarska, crnogorska, češka, mađarska, makedonska, njemačka, poljska, romska, rusinska, ruska, slovačka, slovenska, srpska, talijanska, ukrajinska i židovska, dok ovu mogućnost nije iskoristila samo rumunjska nacionalna manjina.

Na izborima je izabrano 206 vijeća u punom broju, te 52 vijeća u nepunom broju, za koje će Vlada Republike Hrvatske raspisati dopunske izbore radi njihovog popunjavanja. Također je izabrano 155 predstavnika nacionalnih manjina, za koje su izdane potvrde.

Problem financiranja pokazao se kao ključni glede osiguranja učinkovitog i uspješnog djelovanja vijeća i predstavnika nacionalnih manjina u određenom broju lokalnih jedinica, stoga, kako bi se učinkovitije provodila Ustavnim zakonom propisana obveza lokalnih jedinica da osiguraju sredstva za rad vijeća nacionalnih manjina, uključujući sredstva za obavljanje administrativnih poslova za njihove potrebe, potrebno je osigurati djelotvorniju i svrsishodniju uporabu sredstava općinskog, gradskog ili županijskog proračuna, u svezi s navedenom obvezom lokalnih jedinica.

Razmatrajući dosadašnje pozitivne rezultate, kao i poteškoće u funkcioniraju vijeća i predstavnika nacionalnih manjina u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave ukazujemo da ostvarivanje prava nacionalnih manjina ne ovisi samo o političkoj volji na državnoj i lokalnoj razini, nego i o spremnosti samih pripadnika nacionalnih manjina na suradnju u realizaciji programa od zajedničkog interesa.

Radi daljnjeg unaprjeđenja, očuvanja i zaštite položaja nacionalnih manjina u društvu, kao i prevladavanja poteškoća u praksi, mjere sadržane u ovom Akcijskom planu imaju za cilj osigurati učinkovitije funkcioniranje vijeća i predstavnika nacionalnih manjina kao legitimnih institucija za osiguravanje sudjelovanja nacionalnih manjina u javnom životu i predstavljanje manjinskih interesa, kao i osigurati podizanje javne svijesti o njihovom značenju i ulozi na razini jedinica samouprava.

Budući da su vijeća i predstavnici nacionalnih manjina nova tijela koja se ustrojavaju na razinama jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave radi unaprjeđenja, očuvanja i zaštite položaja nacionalnih manjina u društvu i kako ta tijela djeluju na područjima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave koje su različite ekonomske razvijenosti, uočeno je da je nekim vijećima i predstavnicima potrebna pomoć za uspješno obavljanje svojih funkcija, jer nisu stvoreni osnovni uvjeti za njihov rad (prostor, uredska oprema, minimalna financijska sredstva), na što je upozorio i Odbor za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Hrvatskog sabora. Potrebno je nastaviti edukaciju predstavnika i članova vijeća o njihovim zadaćama kako je to propisano Ustavnim zakonom, uz istovremenu edukaciju jedinica lokalne samouprave, te stvoriti uvjete za normalan rad vijeća.

Sudjelovanje nacionalnih manjina u javnom životu putem vijeća i predstavnika nacionalnih manjina

Ocjena: U dosadašnjoj provedbi Ustavnog zakona uočeno je da, unatoč ostvarenom napretku, još postoji nepotpuno uključivanje vijeća i predstavnika nacionalnih manjina u dijelu jedinica lokalne i područne samouprave u javni život i upravljanje lokalnim poslovima.

Cilj: Uspostava sustava koji će omogućiti vijećima i predstavnicima nacionalnih manjina da dođe do pune primjene članka 23. Ustavnog zakona. Podići razinu učinkovitosti i djelovanja vijeća i predstavnika nacionalnih manjina na području jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave

9. SUDJELOVANJE PRIPADNIKA MANJINA U JAVNOM ŽIVOTU I UPRAVLJANJE LOKALNIM POSLOVIMA PUTEM VIJEĆA I PREDSTAVNIKA	NOSITELJ	ROK ZA IZVRŠENJE	SREDSTVA U KUNAMA
9.1. Edukacija članova poglavarstva, te službenika jedinica lokalne samouprave o funkcijama i ovlastima vijeća i predstavnika nacionalnih manjina onih jedinica na čijem području su izabrana vijeća i predstavnici nacionalnih manjina u cilju učinkovitijeg djelovanja vijeća	Središnji državni ured za upravu, Akademija lokalne demokracije, Savez udruga gradova i udruga općina	II - IV. kvartal 2008.	60 000
9.2. Unaprjeđenje sustava praćenja rada vijeća i predstavnika nacionalnih manjina, analiza stanja njihovih aktivnosti i utrošenih sredstava za rad	Središnji državni ured za upravu	III.-IV. kvartal 2008.	10 000
9.3. Edukacija vijeća i predstavnika nacionalnih manjina o njihovim ovlastima	Ured za nacionalne manjine, Savjet za nacionalne manjine	III –IV kvartal 2008.	Ured- 100 000 Savjet 110 000 Ukupno 210 000

9. SUDJELOVANJE PRIPADNIKA MANJINA U JAVNOM ŽIVOTU I UPRAVLJANJE LOKALNIM POSLOVIMA PUTEV VIJEĆA I PREDSTAVNIKA	NOSITELJ	ROK ZA IZVRŠENJE	SREDSTVA U KUNAMA
9.4. Predlaganje odluke o financiranju rada vijeća i predstavnika nacionalnih manjina na područjima slabije ekonomske razvijenosti jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave	Ured za nacionalne manjine u suradnji sa Savjetom za nacionalne manjine	III.- kvartal 2008.	10 000
9.5. Financiranje rada vijeća i predstavnika nacionalnih manjina na područjima slabije ekonomske razvijenosti jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave	Ured za nacionalne manjine	I – IV kvartal 2009.	700 000

RAZVIJANJE TOLERANCIJE PREMA RAZLIČITOSTI I SUZBIJANJE DISKRIMINACIJE

Na područjima od posebne državne skrbi, posebna se pažnja poklanja sprječavanju međuetničkih incidenata. Prema podacima Ministarstva unutarnjih poslova, može se zaključiti da stanje sigurnosti na područjima od posebne državne skrbi ne odstupa bitno od općeg stanja sigurnosti na području cijele Republike Hrvatske te je primijećen trend smanjenja događaja koji su imali obilježja međuetničke netrpeljivosti ili su izazvali pozornost javnosti. U cilju pravilnog i proaktivnog djelovanja u smislu sprječavanja i suzbijanja prekršaja i kaznenih djela koje imaju elemente međuetničke netrpeljivosti ili zločina iz mržnje, kontinuirano se provodi edukacija policijskih službenika na svim razinama, a na razini policijskih uprava sistematizirano je i radno mjesto policijskog službenika za istraživanje zločina iz mržnje. Po pitanju edukacije hrvatskih policijskih službenika o zločinima iz mržnje, treba navesti i da je Republika Hrvatska postala prva zemlja u regiji koja je svojim policijskim službenicima omogućila obuku vezano uz suzbijanje zločina iz mržnje.

Naime, od 28. do 30. lipnja 2006. godine, na Policijskoj akademiji u Zagrebu, trajala je specijalistička obuka na temu suzbijanja i prevencije zločina iz mržnje. Obuku je prošlo 9 policijskih službenika koji su na taj način stekli znanja i vještine trenera koji će u narednom razdoblju dalje obučavati ostale policijske službenike. Također, 23. listopada 2006. u Dubrovniku je potpisan Memorandum o razumijevanju između MUP-a RH i ODIHR-a (Ureda za demokratske institucije i ljudska prava Organizacije za europsku sigurnost i suradnju) o suzbijanju zločina iz mržnje. Potpisivanjem Memoranduma Republika Hrvatska se obvezala uvesti obuku o zločinu iz mržnje u sklopu postojećeg državnog nastavnog programa za obuku policijskih službenika.

U cilju potpunije zaštite žrtava kaznenih djela motiviranih različitim oblicima netrpeljivosti, u srpnju 2006. godine donijet je Zakon o izmjenama i dopunama Kaznenog zakona (NN 71/06.) kojima je kao otegotna okolnost uvedeno počinjenje kaznenog djela iz mržnje. U rujnu 2006. godine Državno odvjetništvo RH donijelo je napatuk kojim je obvezalo sva niža državna odvjetništva na posebno evidentiranje i praćenje kaznenih djela počinjenih iz mržnje.

Zbog specifičnosti svih tema koje uključuju ostvarivanje različitih prava koje pripadnicama nacionalnih manjina jamči Ustavni zakon potrebno je kao i o svim drugim temama osjetljivih društvenih skupina poduzeti korake na senzibilizaciji šire društvene zajednice. Značajnu ulogu u tome imaju mediji, kako pisani tako i elektronički. Stoga se ovim planom predlaže da institucije koje su osnovane s ciljem zaštite i promicanja ljudskih prava u Republici Hrvatskoj u tom smislu osnaže svoju aktivnost.

Odbor za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Hrvatskog sabora prilikom rasprave o izvješću o provođenju Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina upozorio je da bi trebalo uključiti i pitanje etnički motiviranih incidenata, pa se u prijedlogu mjera predviđa analiza takvih djela koju bi pripremili Ministarstvo unutarnjih poslova u suradnji s Ministarstvom pravosuđa, a rasprava bi se provela na sjednici Savjeta za nacionalne manjine.

Razvijanje tolerancije prema različitosti i suzbijanje diskriminacije

OCJENA: Nedovoljna informiranost šire javnosti o pravima nacionalnih manjina i teškoćama s kojima se susreću

Cilj: Senzibiliziranje javnosti o osjetljivim društvenim skupinama i njihovim pravima. Povećati razinu osjetljivosti šire javnosti o osjetljivim društvenim skupinama i njihovim pravima posebice nacionalnim manjinama.

10. RAZVIJANJE TOLERANCIJE PREMA RAZLIČITOSTI I SUZBIJANJE DISKRIMINACIJE	NOSITELJ	ROK ZA IZVRŠENJE	SREDSTVA U KUNAMA
<p>10.1. Primjena članka 16. Ustavnog zakona – prekogranična suradnja manjina u Republici Hrvatskoj</p> <ul style="list-style-type: none"> - okrugli stol na kojem će sudjelovati predstavnici susjednih zemalja i država u regiji, te pripadnicima nacionalnih manjina - razmjena iskustava 	Ured za nacionalne manjine u suradnji sa Savjetom za nacionalne manjine	2008	70 000

10. RAZVIJANJE TOLERANCIJE PREMA RAZLIČITOSTI I SUZBIJANJE DISKRIMINACIJE	NOSITELJ	ROK ZA IZVRŠENJE	SREDSTVA U KUNAMA
10.1.1. Promoviranje prava nacionalnih manjina prigodom obilježavanja 10. prosinca Dana ljudskih prava - Javno obilježavanje 18. listopada Europskog dana suzbijanja trgovine ljudima	Ured za ljudska prava u suradnji s organizacijama civilnog društva, i međunarodnim institucijama	18. listopada 2008. 10. prosinca 2008.	25 000
10.1.2. Javno obilježavanje bitnih datuma kojima se obilježavaju prava nacionalnih manjina i borba protiv diskriminacije i segregacije pripadnika nacionalnih manjina	Ured za nacionalne manjine	2008	25 000
10.1.3. Održavanje javne rasprave, tribina i okruglih stolova o temama vezanim uz senzibiliziranja javnosti o osjetljivima društvenim skupinama	Ured za ljudska prava u suradnji sa MZSS, MOBMS, MZOŠ, MUP i organizacijama civilnog društva	31. prosinca 2008.	20 000
10.1.4. Financiranje projekata i programa udruga u RH usmjerenih na očuvanje razvoja, promicanja i iskazivanja nacionalnog i kulturnog identiteta	Ured za ljudska prava	31. ožujak 2008.	100 000
10.1.5. Organiziranje okruglog stola i seminara o pravima nacionalnih manjina- praćenje provedbe Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina i drugih međunarodnih dokumenata	Ured za nacionalne manjine	III. kvartal 2008.	55 000

10. RAZVIJANJE TOLERANCIJE PREMA RAZLIČITOSTI I SUZBIJANJE DISKRIMINACIJE	NOSITELJ	ROK ZA IZVRŠENJE	SREDSTVA U KUNAMA
10.2. Organiziranje okruglog stola i seminara o pravima nacionalnih manjina - praćenje provedbe Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina (izrada izvješća)	Ured za nacionalne manjine, Središnji državni ured za upravu	III kvartal 2008	55 000
10.3. Analiza primjene pojedinih rješenja Ustavnog zakona u praksi i organiziranje stručne rasprave u suradnji sa zastupnicima nacionalnih manjina i znanstvenicima s ciljem, mogućih prijedloga za doradu pojedinih odredbi Ustavnog zakona	Ured za nacionalne manjine	IV. kvartal 2008	90 000
10.4. Donošenje zakona o suzbijanju diskriminacije	Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti	2008. godina	30 000
10.4.1. Usvajanje Nacionalnog plana za borbu protiv diskriminacije 2008. – 2013.	Ministarstvo pravosuđa (UEU)	II kvartal 2008	
10.5. Analiza događaja s obilježjima nacionalne ili vjerske mržnje i netrpeljivosti	Ministarstvo unutarnjih poslova, Ministarstvo pravosuđa, Državno odvjetništvo RH,	IV kvartal 2008	
10.5.1. Rasprava na temu događaja s obilježjima nacionalne ili vjerske mržnje i netrpeljivosti, na posebnoj tematskoj sjednici Odbora za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Hrvatskog sabora	Ministarstvo unutarnjih poslova, Ministarstvo pravosuđa, Državno odvjetništvo RH,	I kvartal 2009	

10. RAZVIJANJE TOLERANCIJE PREMA RAZLIČITOSTI I SUZBIJANJE DISKRIMINACIJE	NOSITELJ	ROK ZA IZVRŠENJE	SREDSTVA U KUNAMA
10.6. Provedba pojačanog nadzora nad primjenom pojedinih odredbi Ustavnog zakona	Sva državna tijela u čijoj je nadležnosti provedba pojedinih odredbi Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave	kontinuirano	
10.7. Poduzimanje mjera za borbu protiv predrasuda i stereotipa, te diskriminacije i segregacije o nacionalnim manjinama (kampanje, brošure)	Tijela državne uprave, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave	kontinuirano	
10.8. Edukacija novinara o uklanjanju predrasuda i stereotipa	Ured za nacionalne manjine, Savjet za nacionalne manjine,	2008.(2 puta godišnje)	50 000
10.9. Izrada web stranice Ureda za nacionalne manjine s prikazom projekata	Ured za nacionalne manjine	2008.	50 000
10.10. Izrada web stranice Savjeta na nacionalne manjine	Savjet za nacionalne manjine	2008.	50 000
10.11. Izdavanje knjige o nacionalnim manjinama i njihovim pravima na više jezika	Ured za nacionalne manjine	IV. kvartal 2008.	100 000
10.12. Izdavanje i distribucija 6 brojeva glasila „Manjinski forum“ – u tiskanom formatu i elektroničkom formatu na web stranicama	Savjet za nacionalne manjine	2008.	250 000

POGLAVLJE XI.

NACIONALNI PROGRAM ZA ROME I AKCIJSKI PLAN DESETLJEĆA ZA UKLJUČIVANJE ROMA 2005. -2015.

U posljednje tri godine provođenjem Nacionalnog programa za Rome i Akcijskog plana Desetljeća za uključivanje Roma 2005. -2015. postignut je znatan napredak. Poduzeto je niz mjera kojim se osiguravanju bolji uvjeti življenja Roma u svim područjima. Sustavno se radi na rješavanju sustavnih pitanja Roma, te je uvedena besplatna pravna pomoć putem odvjetnika. Promoviraju se prava Roma njihova kulturna, tradicija i jezik. Sustavno se radi na što većem uključivanju romske djece u redovni obrazovni sustav, te stipendijama i na drugi način potiče nastavak studija i usavršavanja. U području rješavanja teškoća u stanovanju sustavno se radi na legalizaciji bespravničkih romskih naselja gdje je to moguće. Kao primjer možemo navesti naselje Donja Dubrava u Međimurskoj županiji koje zbog stalnih poplava nije bilo pogodno za život i u kojem je 17 romskih obitelji živjelo desetljećima u teškim uvjetima, srušeno je, a sve su romske obitelji stambeno integrirane u zidanim kućama. Vlada Republike Hrvatske za tu je namjenu izdvojila 1 076 884 kuna. Akcijski plan Desetljeća za uključivanje Roma 2005.- 2015. sadrži mjere u četiri ključna područja: obrazovanju, stanovanju, zdravstvu i zapošljavanju. Za provođenje Nacionalnog programa za Rome i Akcijskog plana Desetljeća za uključivanje Roma u razdoblju od 2005. – 2007. godine povećana su sredstva s 2,760.000 kuna na 13,812. 634 kuna, što je povećanje za 500%.

U okviru provedbe Nacionalnog programa za Rome policija kontinuirano prati događaje i pojave s elementima nasilja u vezi romske zajednice u Republici Hrvatskoj, te poduzima odgovarajuće aktivnosti u cilju sprječavanja nasilničkog ponašanja prema Romima, nasilja unutar romske zajednice, te suzbijanja diskriminacije Roma. Policijski službenici u ophodnji u lokalnim sredinama provode proaktivne i preventivne mjere suzbijanja svakog nasilja. Mjere se provode u suradnji s romskom zajednicom.

S ciljem dosljedne provedbe mjera iz navedenog Programa, kroz izvanškolsko stručno obrazovanje s mjerama je upoznat cjelokupni operativni sastav po policijskim upravama. U tom se smislu od 1. siječnja 2004. godine analitički prati nasilje drugih osoba nad Romima, nasilje Roma nad drugim osobama, te nasilje unutar samih pripadnika romske zajednice (prekršaji i kaznena djela). Potom se izrađuju analize radi praćenja stanja sigurnosti i poduzimanja mjera. Jednom godišnje o tome se obavještava Ured za nacionalne manjine.

Provode se i brojne aktivnosti kao što su kontakti s građanima, te postupanje po prigovorima i pritužbama, kontakti i predavanja u školama, kontakti s predstavnicima medija, savjetovanja o prevenciji i samozaštitnom ponašanju, edukacija djece i mladeži, akcije s komunalnim redarstvom, sudjelovanje u radu na razini uprave i samouprave. Također, zajedno sa Romima, radi se na otkrivanju počinitelja iz romske populacije (kaznenih djela i prekršaja).

Aktivnosti koje poduzima Ministarstvo unutarnjih poslova u provedbi Nacionalnog programa za Rome i Akcijskog plana Desetljeća za uključivanje Roma 2005. – 2015. odnose se i na rješavanje osobnog statusa (državljanstvo, trajni boravak). S tom svrhom formirani su specijalni mobilni timovi koje čine predstavnici policijskih uprava, predstavnici Roma i predstavnici socijalne službe. Trenutno takvi timovi postoje na području Grada Zagreba, Međimurske županije, Sisačko-moslavačke županije, Primorsko-goranske županije, Osječko-baranjske županije, Istarske županije, Brodsko-posavske županije, Varaždinske županije i Vukovarsko-srijemske županije.

Nacionalni program za Rome i Akcijski plan Desetljeća za uključivanje Roma 2005. -2015.

Cilj: Daljnja provedba posebnih programa namijenjenih romskoj nacionalnoj manjini radi unapređenja njihovog položaja u društvu

11. NACIONALNI PROGRAM ZA ROME I AKCIJSKI PLAN DESETLJEĆA ZA UKLJUČIVANJE ROMA	NOSITELJ	ROK ZA IZVRŠENJE	SREDSTVA U KUNAMA
11.1. Organizacija 4 višednevna seminara za predstavnike romske nacionalne manjine o provođenju Nacionalnog programa za Rome i Akcijskog plana Desetljeća za uključivanje Roma	Ured za nacionalne manjine u suradnji sa stručnjacima iz pojedinih područja	II - III kvartal 2008.	100 000
11.2. Unapređenje provedbe Nacionalnog programa za Rome i Akcijskog plana Desetljeća za uključivanje Roma 2005. – 2015. u području obrazovanja, stanovanja, zdravstva i zapošljavanja	Nositelji pojedinih mjera utvrđenih Akcijskim planom Desetljeća za uključivanje Roma	2008.	17.398,137

POGLAVLJE XII:**OPĆE MJERE ZA POTPORU PROVEDBI USTAVNOG ZAKONA O PRAVIMA NACIONALNIH MANJINA I AKCIJSKOG PLANA**

12. MJERE ZA POTPORU PROVEDBI USTAVNOG ZAKONA O PRAVIMA NACIONALNIH MANJINA I AKCIJSKOG PLANA	NOSITELJ	ROK ZA IZVRŠENJE	SREDSTVA U KUNAMA
12.1. Intenziviranje nadzora nad zakonitosti vezano uz provedbu obveza iz Ustavnog zakona	Nadležna državna tijela	2008.	
12.2. Povećanje stručne službe Savjeta za nacionalne manjine	Savjet za nacionalne manjine	III. – IV. kvartal 2008.	
12.3. Analiza provedbe zakonskih odredbi kojima se reguliraju izbori za vijeća i predstavnike nacionalnih manjina.	Središnji državni ured za upravu	2008.	20 000
12.4. Podnošenje godišnjeg izvješća Vladi Republike Hrvatske o provođenju Akcijskog plana o provedbi Ustavnog zakona	Ministarstvo pravosuđa u suradnji s Uredom za nacionalne manjine i nadležnim tijelima državne uprave	kontinuirano	